

TAMPERE.
FINLAND

KESTÄVÄN
KEHITYKSEN
tavoitteet

KESTÄVÄN TEKEMISEN KAUPUNKI

Paikallisarviointi YK:n kestävän
kehityksen tavoitteista Tampereella 2022

TAMPERE

Sisällysluettelo

Pormestarin tervehdys	3
Johdanto	4
Agenda 2030 Tampereella	5
Tätä on tampere	7
Kestävä tulevaisuus tehdään yhdessä.....	71

Kestävän kehityksen tavoitteet Tampereella 2022

1 Ei köyhyyttä	10
2 Ei nälkää	14
3 Terveyttä ja hyvinvointia	17
4 Hyvä koulutus.....	21
5 Sukupuolten tasa-arvo	25
6 Puhdas vesi ja sanitaatio	28
7 Edullista ja puhdasta energiaa	32
8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	35
9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria	39
10 Eriarvoisuuden vähentäminen.....	43
11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt.....	47
12 Vastuullista kuluttamista	51
13 Ilmastotekoja.....	54
14 Vedenalainen elämä.....	58
15 Maanpäällinen elämä.....	61
16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto.....	65
17 Yhteistyö ja kumppanuus	68

Tamperelaisia case-esimerkkejä

Tampere Junior -kehitysohjelma.....	13
Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma SUMP	20
Kulttuurikasvatusohjelma Taidekaari.....	24
Hiedanrannan kehitysohjelma.....	31
Elämystalouden kehitysohjelma	38
Älykaupunki kaupunkilaisille	42
Raitiotiehanke kasvun ja kehityksen mahdollistajana Tampereella.....	46
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	50
Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma.....	57
Reilun kaupan kaupunki -arvonimi ja -toiminta.....	64

Pormestarin tervehdys

Tampere on Suomen kolmanneksi suurin ja maan vetovoimaisin kaupunki. Kaupunkimme kasvaa noin 3000 uudella asukkaalla vuosittain. Kasvu luo elinvoimaa, mutta samalla se edellyttää pitkäjänteistä työtä, jossa sovitetaan yhteen kasvavan ja kestäväen kaupungin haasteita. YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelma luo Tampereella tähän työhön raamit.

Tampereella on pitkä perinne kestäväen kehityksen sitoumusten edistämisessä. Marraskuussa 2021 hyväksytyssä uudessa strategiassa Tekemisen kaupunki on tunnustettu keskeiset Agenda 2030 -ohjelman tavoitteet, joita strategian linjauksin erityisesti viedään eteenpäin. Strategian myötä Tampereella on käynnistynyt Agenda 2030 -tavoitteiden systemaattinen ja avoin edistämistyö. Tämän pohjaksi kaupunki on nyt laatinut ensimmäisen paikallisen arvioinnin.

Agenda 2030 -arvioinnin tarkoituksena on tehdä näkyväksi koko kaupunkikonsernin tekemä ansiokas työ, jolla 17 globaalia tavoitetta paikallisesti edistetään. Yhtä tärkeää on, että samalla arviointi nostaa esiin asioita, joissa Tampereella on vielä kirittävä. Toivon, että arviointi auttaa ja innostaa meitä toimimaan yhä sinnikkäämmiin globaalien tavoitteiden eteen. Samalla varmistamme jokaisen tamperelaisen edellytykset hyvään elämään.

Tampereen arvioinnissa esitellään laaja-alaisesti tamperelaisia toimia, ratkaisuja ja uusia malleja Agenda 2030 -tavoitteiden edistämiseksi. Yhteistä näissä kaikissa on, että ne korostavat eri toimijoiden välisen yhteistyön merkitystä niin kaupunkiorganisaation eri yksiköiden kuin kaupungin ja sen kumppaneiden välillä. Uskon, että kestävä tulevaisuus rakennetaan paikallistasolla ennen kaikkea yhdessä tekemällä.

Kaupunkien rooli Agenda 2030 -tavoitteiden paikallisessa edistämisessä on merkittävä. Myös globaalien haasteiden ratkojina kaupungit voivat ottaa aiempaa vahvempaa roolia. Tässäkin työssä avainasemassa on kaupunkien välinen yhteistyö, toisilta oppiminen ja toisten vahvuuksien täydentäminen. Tampere on tunnettu osaamisesta ja kaupungin tavoitteena on suunnata koko kaupunkiyhteisön monialaista osaamista kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen. Olen varma, että meillä on tähän paljon annettavaa.

Käynnissä olevalla vuosikymmenellä ratkaistaan, saavuttaako maailma YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman mukaiset kestäväen kehityksen tavoitteet. Kaupungeilla on maailmanlaajuisesti ratkaiseva merkitys tavoitteiden muuttamisessa konkreettiseksi teoksi. Kestäväen tekemisen kaupunki -arvioinnin kautta voin ylpeänä todeta, että Tampere on vahvasti osa kansainvälistä vastuullisten suunnannäyttäjien kaupunkiverkostoa.

Anna-Kaisa Ikonen

KESTÄVÄN TEKEMISEN KAUPUNKI

Paikallisarviointi YK:n
kestävän kehityksen tavoitteista
Tampereella 2022

Johdanto

Agenda 2030 -toimintaohjelma globaalista paikalliseen

Vuonna 2015 YK:n jäsenmaat sopivat kestävän kehityksen Agenda 2030 toimintaohjelmasta ja tavoitteista, jotka ohjaavat kestävän kehityksen edistämistä vuoteen 2030 saakka. Tavoitteiden pyrkimyksenä on poistaa äärimmäinen köyhyys maailmasta ja turvata hyvinvointi ympäristölle kestävällä tavalla. Ohjelman kantava periaate on, että ketään ei jätetä kehityksessä jälkeen. Toimintaohjelma pitää sisällään 17 kestävän kehityksen tavoitetta (Sustainable Development Goals, SDG), joilla on yhteensä 169 alatavoitetta.

Tavoitteet sitovat jokaista YK:n jäsenmaata – myös Suomea. Tavoitteiden etenemisestä raportoidaan YK:lle vapaaehtoisessa maaraportissa (Voluntary National Review, VNR). Kaupunkien rooli kestävän kehityksen tavoitteiden edistäjinä on merkittävä, sillä noin kaksi kolmasosaa Agenda 2030 -tavoitteiden toimeenpanosta tapahtuu paikallistasolla. Vuonna 2018 New Yorkin kaupunki teki aloitteen raportoimalla vapaaehtoisesti kestävän kehityksen tavoitteiden etenemisestä paikallisella tasolla ja haastoi muut kaupungit osallistumaan VLR (Voluntary Local Review) -menettelyyn.

VLR on vapaaehtoinen arvio kaupungin toiminnasta suhteessa YK:n Agenda 2030 -ohjelman 17 kestävän kehityksen tavoitteeseen. Raportoinnin toteutustapa, laajuus ja raportointisykli ovat kaupunkien itse päätettävissä. Useat tahot tarjoavat kuitenkin nykyisin malleja ja oppaita paikallisarviointien tekemiseen ja tukevat ja seuraavat niiden laadintaa. VLR-arviointi voidaan toimittaa YK:lle ja niitä esitellään muun muassa YK:n kestävän kehityksen seurantakokouksissa yhdessä virallisten maaraporttien kanssa.

Tämä on Tampereen ensimmäinen paikallisarvio kaupungin toiminnasta globaalin kestävän kehityksen toimintaohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Arvioinnin ensisijainen tavoite on avata globaalin toimintaohjelman tavoitteita Tampereen kaupunkikonsernin toimijoille ja luoda pohjaa tavoitteiden toimeenpanolle paikallisesti.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

Agenda 2030 Tampereella

Paikallisarviointi YK:n kestävän kehityksen tavoitteista Tampereella 2022

Agenda 2030 -toimintaohjelman tavoitteiden yhteensopivuutta kaupungin toimintaan ja strategiaan linjauksiin tarkasteltiin Tampereella ensimmäisen kerran laajasti kaupungin strategian laadinnan yhteydessä vuonna 2021. Tampere vahvisti sitoutumisensa Agenda 2030:n toimeenpanoon strategian hyväksymisen yhteydessä marraskuussa 2021. Strategiaan tunnistettiin ne SDG-tavoitteet, joita strategian painopisteet ja linjaukset erityisesti edistävät. Samalla kuitenkin linjattiin, että Tampereen kaupunkikonserni edistää Agenda 2030 -tavoitteita kokonaisuutena strategisen johtamisjärjestelmänsä avulla, ja arvioi, raportoi ja viestii kestävämpää tulevaisuutta rakentavista teoistaan avoimesti. Strategiassa tehdyn linkityksen myötä käynnistettiin Agenda 2030 -tavoitteiden paikallinen edistämis työ, jonka ensivaiheessa oli tarkoituksenmukaista laatia Tampereen ensimmäinen SDG-tavoitteiden paikallinen arviointi eli VLR-arviointi.

Arviointi on laadittu kokoamalla ja jäsentämällä kaupungin viimeaikaista toimintaa kuvaavia arviointeja, raportteja ja suunnitelmia suhteessa SDG-tavoitteisiin. Työssä on hyödynnetty laajasti myös kaupungin keräämää monipuolista seurantatietoa. Aineistoa on peilattu sekä SDG-tavoitteisiin että niiden alatavoitteisiin. Tarkastelu on tässä ensimmäisessä paikallisarviossa rajattu Tampereen kaupunkikonsernin omaan toimintaan.

VLR-arviointi on laadittu jatkona vuonna 2021 tehdyille kaupungin strategiatyölle. Strategian laadinta oli kaupungin asukkaita, henkilöstöä ja sidosryhmiä laajasti osallistava ja monipuoliseen toimintaympäristö- ja tulevaisuustietoon pohjautuva prosessi. VLR-arviointi on toteutettu tähän prosessiin tukeutuvana sisäisenä asiantuntijatyönä kaupungin strategia- ja kehittämissyksikössä.

Tampereen ensimmäisessä VLR-arvioinnissa ei ole pyritty yksityiskohtaiseen tai teemoja poissulkevaan SDG-tavoitteiden arviointiin, vaan sen halutaan toimivan avauksena kestävän kehityksen laajan ymmärryksen ja globaalien, ylisukupolvisen näkökulman vahvistamiselle kaupunkikonsernin sisällä. SDG-tavoitteiden tulkinnan ja toimeenpanon toivotaan syntyvän ja monipuolistuvan tästä jatkotyössä paikallisesti, aivan kuten tapahtuu koko ajan myös muualla. Se mikä säilyy, on tavoite ihmisten hyvinvoinnista maapallon kantokyvyn rajoissa.

Paikallis- arvioinnin rakenne

Tampereen VLR-arvioinnissa esitellään jokainen seitsemästätoista kestävän kehityksen tavoitteesta globaalista, kansallisesta ja paikallista näkökulmasta.

Tavoitteisiin liittyviä tamperelaisia näkökulmia nostetaan esiin sekä teemoina että case-esimerkkeinä.

Lisäksi tuodaan esiin tavoitteiden arviointiin soveltuvia kaupungin käyttämiä seurantamittareita.

Tavoitteiden globaali ja kansallinen taso

Jokaisesta SDG-tavoitteesta on kuvattu sen keskeinen sisältö globaalista näkökulmasta. Tavoitteiden suomalaiset näkökulmat ja arvio tavoitteiden kansallisesta toteutustilanteesta perustuvat keväällä 2022 valmistuneeseen Suomen kestävän kehityksen toimikunnan Agenda 2030 -strategiaan ja sen esiselvitys- ja tausta-aineistoihin.

Tavoitteiden tamperelaiset näkökulmat ja esimerkit

Kuhunkin SDG-tavoitteeseen linkittyviä tamperelaisia näkökulmia on koostettu erityisesti vuonna 2021 laaditun Tekemisen kaupunki -strategian valmisteluaineistoihin ja -keskusteluihin nojaten. Lisäksi on tukeuduttu kaupungin keskeisiin erillisohjelmiin ja -suunnitelmiin. Näkökulmissa nostetaan myös Tampereen tytäryhtiöiden ja -yhteisöjen toimintaa. Paikallisia onnistumisia, haasteita ja ratkaisuja esitellään arvioinnissa teemoittain.

Mukana on myös kymmenen tapausesimerkkiä kaupungin keskeisistä kehityskokonaisuuksista ja tekemisestä, joka linkittyy useampaan kuin vain yhteen SDG-tavoitteeseen. Näin halutaan tuoda osaltaan esiin SDG-tavoitteiden kytkeytyneisyyttä. Tapausesimerkeille on tehty karkea SDG-analyysi ("mapping"), joka pyrkii kuvaamaan mihin arvioinnissa avattuihin SDG-tavoitteisiin esimerkki keskeisimmin linkittyy.

Tavoitteiden tamperelaiset seuranta- ja arviointimittarit

Jokaiselle SDG-tavoitteelle on pyritty tunnistamaan tavoitetta paikallisesta näkökulmasta mahdollisimman hyvin kuvaavia ja sen arviointiin soveltuvia mittareita, joita Tampereella käytetään jo muutenkin toiminnan seurantaan ja arviointiin. Tässä yhteydessä ei ole tukeuduttu kansallisten tai kansainvälisten tahojen ehdotuksiin paikallistason SDG-mittareista, vaan tavoitteiden seuranta ja arviointia rakennetaan Tampereella ensivaiheessa kaupungin omiin mittarikokoelmiin pohjautuen. Kunkin SDG-tavoitteen mittareista esitellään esimerkinomaisesti nostona yksi mahdollisimman tuore avaintieto.

TÄTÄ ON TAMPERE

Tampereen kaupunki perustettiin kuningas Kustaa III:n päätöksellä silloiseen Ruotsi-Suomen valtakuntaan vuonna 1779. Tammerkosen rannalle, Pyhäjärven ja Näsijärven väliin rakentunut vaatimaton kylä on runsaan kahden vuosisadan aikana kehittynyt lähes 250 000 asukkaan eloisaksi ja kasvavaksi kaupungiksi. Tampere on Suomen kolmanneksi suurin kaupunki heti Helsingin ja Espoon jälkeen, ja Tampereen kaupunkiseutu on maan nopeimmin kehittyviä. Tampere on Pohjoismaiden suurin sisämaakaupunki ja kuudenneksi suurin urbaani alue. Tampere on hyvien kulkuyhteyksien päässä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Suomen sisällä jopa ¾ väestöstä asuu vain 2 tunnin etäisyydellä Tampereelta.

Paikallisen omaleimaisuuden, kulttuurin ja elämysten keskuksena Tampere on useana vuonna valittu Suomen vetovoimaisimmaksi kaupungiksi. Kaupunki on niittänyt mainetta myös muun muassa Suomen arvostetuimpana matkailukohteena, halutuimpana asuinpaikkana sekä Suomen suosituimpana opiskelukaupunkina. Lisäksi Tampere on tunnettu elinvoimaisena korkeakoulu- ja kulttuurikaupunkina sekä muun muassa maailman saunapääkaupunkina. Kaupungissa järjestetään vuosittain satoja tapahtumia, jotka keräävät parhaimmillaan yli 400 000 vuosittaista vierailijaa.

TAMPERELAISET LUKUINA

- **244 000** asukasta
- **Yli 3000** uutta asukasta joka vuosi
- **Suurin ikäluokka 24-vuotiaat**
- **30 000** opiskelijaa
- **84 eri kansalaisuutta**
- **Yli 22 000** aktiivista yritystä

Luonto ja ympäristö

Tampereen pinta-ala on 689,6 km², josta vettä on 24 %. Tampereen kantakaupungin maisemaa hallitsevat rakennetun ympäristön lisäksi kaksi suurta järveä, Näsijärvi ja Pyhäjärvi, niiden väliin jäävä harjujakso, järvet yhdistävä Tammerkoski sekä erilaiset pienvesistöt. Alueella on myös runsaasti metsää. Tampereen laaja pohjoisosa eli Aitolahdi-Teisko on kantakaupunkiin nähden maaseutumaisesta alueesta, jonka maisemassa vuorottelevat metsät, pellot ja vesistöt. Tampereen alueella on kaikkiaan noin 160 järveä, ja näiden ekologinen tila on pääosin hyvä tai erinomainen. Kaupunki omistaa alueensa maa-alasta noin neljänneksen ja suurin osa tästä sijaitsee kantakaupungin alueella.

Tamperelaiset

Tampereella on noin 244 000 asukasta (2021), ja Tampereen kaupunkiseudulla 500 000. Tampere kasvaa 1,4 %:n vuosivauhtia, eli n. 3000–4000 asukkaalla vuosittain. Koko maan ikäjakaumaan verrattuna Tampereella ikäjakaumassa korostuvat erityisesti 20–30-vuotiaat. Vastaavasti kouluikäisten ja 50–70-vuotiaiden osuudet ovat pienempiä koko maan ikäjakaumaan verrattuna. Kansainvälisesti verkottuneena kaupunkina Tampereella puhutaan 100 eri kieltä, Tampereella on 84 eri kansalaisuutta sekä yli 20 000 muuta kuin suomen kieltä äidinkielenään puhuvaa asukasta.

Koulutus ja osaaminen

Tampereella panostetaan koulutukseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Tamperelaiset ovat koulutetumpia kuin koko maassa keskimäärin ja koulutustaso on vuosikymmenten aikana noussut. Tampereelle toimii kaikkiaan 11 lukiota ja 1 aikuislukio, Tampereen seudun ammattiopisto Tredu sekä vuoden 2020 alussa yhdistynyt korkeakoulu-yhteisö, joka käsittää Tampereen yliopiston (TUNI) ja Tampereen ammattikorkeakoulun (TAMK). Korkeakoulu-yhteisö käsittää kaikkiaan 30 000 opiskelijaa, ja opiskelunsa yhteisössä aloittaa vuosittain 5000 uutta opiskelijaa.

Työ ja yrittäminen

Tampere on merkittävä talousalue ja työpaikka- ja yrityskeskittymä maassa. Alueen kärkitoimialoja ovat älykkäät koneet, automaatio, AI ja analytiikka, kuvantaminen, kiertotalous sekä cleantech. Tampereen seudun valmistava teollisuus on yksi Suomen ulkomaanviennin tärkeimmistä vektoreista. Pääosa Tampereen työpaikoista sijoittuu terveys- ja sosiaalipalvelujen (17,4 %), teollisuuden (12,4 %) ja kaupan aloille (10,3 %). Nouseviin toimialoihin lukeutuvat muun muassa luovat alat, peliteollisuus, autoteollisuus ja nanoteknologia. Tampere on lisäksi yksi Suomen aktiivisimpia start-up-kaupunkeja. Tampereella toimii yli 22 000 aktiivista yritystä.

Päätöksenteko ja strateginen johtaminen

Tampere siirtyi vuonna 2007 ensimmäisenä suomalaisena kaupunkina pormestarimalliin, jossa kaupunkia johtaa päätoiminen luottamushenkilö eli pormestari. Kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, jossa on 67 valtuutettua. Valtuutetut ja heidän varajäsenensä valitaan joka neljäs vuosi toimitettavissa kuntavaaleissa. Valtuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta, käyttää kaupungin päätösvaltaa ja siirtää toimivaltaansa hallintosäännön määräyksillä. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä toimeenpantee valtuuston päätökset.

Tampereen strategiaa toteutetaan strategisella johtamisjärjestelmällä. Strategia on ylin kaupungin toimintaa ohjaava asiakirja ja se luo pohjan kaupungin strategiselle johtamiselle ja kehittämiselle. Strategian sisältöjä tarkennetaan lautakuntien ja kaupunginhallituksen alaiselle toiminnalle laadittavissa palvelusuunnitelmissa. Myös kaupunginhallituksen alaisuudessa toteutettavat kehitysohjelmat ovat keskeisiä välineitä merkittävien strategisten muutosten aikaansaamisessa. Strategian toteuttamisessa korostuu laaja yhteistyö sidosryhmien ja asukkaiden kanssa sekä kaupunkikonsernin sisällä tavoitteiden asettaminen, vastuuttaminen ja seuraaminen. Tampereen johtamismalli korostaa toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

1 EI KÖYHYTTÄ

EI KÖYHYTTÄ

Globaalisti

Tavoitteen päämääränä on äärimmäisen köyhyyden poistaminen kaikkialta ja kaikissa muodoissa. Tavoitteeseen sisältyy yhtäläisten oikeuksien ja peruspalveluiden turvaaminen kaikille kansalaisille, köyhien ja huono-osaisten sopeutumiskyvyn kehittäminen sekä ilmastoon liittyvien ääri-ilmiöiden alttiuden vähentäminen.

Suomessa

Tulo- ja varallisuuserot ovat Suomessa kansainvälisesti mitattuna alhaiset, ja kattavan sosiaaliturvan ansiosta Suomessa ei ole äärimmäisessä köyhyydessä eläviä. Suomessa elää yhä kuitenkin ihmisiä suhteellisesti köyhyydessä. Köyhyyden ehkäisemiseksi erityistä huomiota tulee kiinnittää yksinhuoltajaperheisiin ja maahanmuuttajaryhmiin ja myös lapsiköyhyyden aktiivinen torjunta on välttämätöntä.

Tampereella

Pienituloisten osuus kotitalouksista on Tampereella suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Pienituloisuus on yleisintä työttömien, opiskelijoiden ja yksinasuvien keskuudessa. Tampereella tavoitteen keskiöön nousee suhteellisen köyhyyden ja huono-osaisuuden ennaltaehkäiseminen ja vähentäminen. Yhdenvertaisia mahdollisuuksia lisätään tarjoamalla saavutettavia ja matalan kynnyksen palveluita. Kaupunki on toimissaan sitoutunut tavoittelemaan oikeudenmukaista siirtymää, jossa ketään ei jätetä jälkeen kehityksestä.

1 EI KÖYHYTTÄ

Tukea vähävaraisille lapsiperheille

Köyhyys koskettaa Tampereella monia lapsiperheitä. Köyhyydestä kärsivät erityisesti yksinhuoltajaperheet, mutta viime vuosina köyhyyden kasvu on ollut suurinta kahden huoltajan pikkulapsiperheissä. Korona-aika on lisännyt lapsiperheiden taloudellista eriarvoisuutta.

Käynnissä olevan Tampere Junior -kehitysohjelman tavoitteena on lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointierojen kaventaminen Tampereen eri asuinalueilla. Haavoittuvassa asemassa olevien lapsiperheiden hyvinvointia ja toimintakykyä vahvistetaan datapohjaisella tarkastelulla sekä huomioimalla tamperelaisten lapsiperheiden moninaisuus. Eriyisesti heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien toteutumista edistetään lisäksi UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisesti. Mallin avulla tunnistetaan, millä lapsen oikeuksien osa-alueilla on kehitettävää sekä mitä kaupungin tulee tehdä oikeuksien toteutumisen tukemiseksi.

Yhdenvertaista kulttuurihyvinvointia

Pienituloisten perustarpeet useimmiten täyttyvät, mutta pienituloisuus asettaa elämälle merkittäviä rajoituksia osallistumiselle yhteiskunnan taloudelliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen toimintaan. Osana koronapandemian jälkihoitoa Tampere edistää kaikkien tamperelaisten mahdollisuuksia harrastuksiin, liikuntaan ja kulttuuriin. Pääsymaksut pidetään kohtuullisina, palveluja viedään ihmisten luo ja niiden käyttöön tarjotaan tukea. Lasten ja nuorten harrastamismahdollisuuksia varhaiskasvatus- ja koulupäivän yhteydessä lisätään vakiinnuttamalla harrastamisen Lupa liikkua ja harrastaa -malli Tampereelle. Kulttuurikasvatusohjelma Taidekaarta laajennetaan ja vakiinnutetaan perusopetuksesta varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Taloudellisesti vaikeassa asemassa oleville ja yksinäisyydestä kärsiville mahdollistetaan maksuttomia liikunta- ja kulttuurielämyksiä muun muassa aktiivipassin, Kaikukortin ja vapaaehtoisten luotsitoiminnan avulla.

Digitaalisen kulttuurin ja liikunnan palvelutarjonta on lisääntynyt Tampereella merkittävästi viime vuosina, ja se on edistänyt palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta eri väestöryhmillä. Siirtymässä kohti digitaalisempaa kaupunkia on kuitenkin yhtä lailla huomioitava henkilöt, jotka eivät voi tai halua käyttää sähköisiä palveluita.

1 EI KÖYHYTTÄ

Huomiota liikenne- ja energiaköyhyyden torjuntaan

Tampereella huomioita tulee kiinnittää myös liikkumiseen ja energiaan liittyvään köyhyyteen. Liikenneköyhyys tarkoittaa, että henkilön liikkumista ja palveluiden saavutettavuutta haittaavat liikkumisen hintaan, liikenneyhteyksiin tai ympäristön turvallisuuteen liittyvät tekijät. Arkiliikkumisen hankaluudet vaikuttavat hyvinvointiin sekä mahdollisuuksiin osallistua yhteiskunnan toimintaan ja käydä töissä tai opiskella. Liikkumisen tulisi onnistua kohtuullisella vaivalla, kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisin kustannuksin. Liikkumisen kustannuksiin on viime aikoina vaikuttanut muun muassa polttoaineiden hintojen voimakas nousu.

Liikenneköyhyys on tunnistettu kehittämisalueeksi kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelmassa ja Tampereen hyvinvointisuunnitelmassa, minkä lisäksi asiaa tullaan tarkastelemaan osana kaupungin köyhyysohjelman toimenpiteitä. Muuttuvien sää- ja ilmasto-olosuhteiden sekä energian ja polttoaineiden kallistumisen myötä energia- ja polttoaineköyhyyden kysymykset voivat jatkossa koskettaa yhä useampaa tamperelaista.

Mittarit

Tavoitteen 1 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Kunnan yleinen pienituloisuusaste	Tilastokeskus	Strategia
Lasten pienituloisuusaste	Tilastokeskus	Strategia
Taloudellisen tilanteensa hyväksi kokevien tamperelaisten osuus	Tamperelaisten hyvinvointikysely (Tampereen kaupunki)	Tamperelaisten hyvinvointikysely

Pienituloisten tamperelaisten osuus 2020

16,1 %

Eriarvoisuuteen voi vaikuttaa

Tampere haluaa olla kaikille paras kaupunki kasvaa. Tätä tavoitetta edistetään kaupunkitasoisesti Tampere Junior -kehitysohjelman avulla. Ohjelman tavoitteena on tamperelaisten lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointierojen kaventaminen eri asuinalueilla sekä taata, että jokaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet olla, elää, harrastaa ja osallistua.

Toiminnassa pyritään vahvistamaan lapsiystävällisyyttä ja lasten oikeuksia Tampereella. Osana kehitysohjelman työtä Tampere tavoittelee YK:n Lapsiystävällinen kunta -tunnustusta. Ohjelmassa pyritään tunnistamaan lapsiperheiden moninaisuutta sekä haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten tarpeita aikaisempaa paremmin. Lisäksi pyritään vahvistamaan lapsille ja nuorille suunnattuja palveluja. Apuna on edistyneen, analysoidun lapsiperhetiedon käyttö ja tiedolla johtaminen.

Tampere Junior yhdistää kaupungin palvelut, yritykset, yhdistykset ja korkeakoulujen eri tutkijayhteisöt. Hajallaan oleva tieto tulee sovittaa yhteen, jotta ymmärretään lasten, nuorten ja lapsiperheiden elämään vaikuttavia ilmiöitä ja muutostarpeita.

Kehitysohjelma edistää erityisesti köyhyyden ehkäisemisen, hyvinvoinnin ja terveyden yhdenvertaisen jakautumisen, asukkaiden osallisuuden ja yhteistyön ja kumppanuuden Agenda 2030 -tavoitteita.

Mistä kyse

Tampere Junior -kehitysohjelma

Tavoite

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointierojen kaventaminen Tampereen eri asuinalueilla ja palveluissa.

Edistää erityisesti kestävän kehityksen tavoitteita

1, 3, 10, 17

Kehitysohjelmat ovat kaupungin strategisia kärkiä, joita toteutetaan kaupunginhallituksen ohjauksessa

2 EI
NÄLKÄÄ

EI NÄLKÄÄ

Globaalisti

Tavoite pyrkii nälän poistamiseen, ravitsemuksen parantamiseen ja ruokaturvan saavuttamiseen kaikkialla. Tavoite käsittää myös kestäväen maatalouden ja ruoantuotannon edistämisen.

Suomessa

Ruokaturvan ja ravitsemuksen parantamisessa sekä nälän poistamisessa on Suomessa onnistuttu. Haasteena on ylipainoisen väestön määrän kasvu ja ravinnon laatu. Huomiota tulee kiinnittää kestävien ruoantuotantojärjestelmien kehittämiseen, jotta voidaan vahvistaa kykyä sopeutua ilmastonmuutoksen seurauksiin.

Tampereella

Tampereella tavoitteena on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä ravitsemuksen keinoin sekä vähentää vajaaravitsemusta ja ylipainoa. Tuoreena näkökulmana on noussut esiin lisäksi kaupungin rooli kestäväen ruokajärjestelmän kehittämisessä ympäristön ja talouden näkökulmasta. Merkittäviä paikallisia keinoja tavoitteen edistämiseksi ovat kaupungin järjestämät ateriapalvelut lippulaivanaan laadukas ja maksuton kouluruokailu, ravitsemusneuvonta ja -ohjaus sekä julkiset elintarvike- ja palveluhankinnat. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden kehittymistä ravitsemuksen näkökulmasta seurataan Tampereella vuosittain ravitsemuksen hyvinvointimatriisin avulla.

2 EI
NÄLKÄÄ

Kaupunki kestävä ruokajärjestelmän edistäjänä

Tampereen kaupungin alueellinen ateria- ja puhtauspalveluyhtiö Pirkanmaan Voimia valmistaa ja tarjoaa Tampereen alueella vuosittain 12 miljoonaa ateriaa muun muassa päiväkodeissa, kouluissa, sairaaloissa ja ikäihmisten asumispalveluissa. Tällä tavalla kaupunki vaikuttaa merkittävästi siihen, miten ja millaista ruokaa tamperelaiset syövät.

Ruoan kysyntä kasvaa globaalisti ja maatalouteen, ruoantuotantoon ja jakeluketjuihin kohdistuvat muutospaineet vaikuttavat myös paikallistasolla, jossa kulutetaan suurin osa kaikesta tuotetusta ruoasta. Kaupunki vaikuttaa ruokajärjestelmiin ateriapalveluiden ja näihin liittyvien julkisten hankintojen lisäksi esimerkiksi maankäytön ratkaisujen, kiertotalouden edistämisen ja kasvatuksen kautta. Tampere on mukana eurooppalaisessa Fusilli-yhteisprojektissa, jossa kehitetään kaupunkialueita kohti terveitä, kestäviä ja turvallisia ruokajärjestelmiä sekä tuetaan näitä edistävää kaupunkipolitiikkaa.

Ikäihmisille parempaa toimintakykyä ravitsemuksen keinoin

Ikäihmisten vajaaravitsemus on ollut Tampereella viime vuosina kasvussa, mikä heijastelee osaltaan kansallista kehityskulkua. Vajaaravitsemus ei tarkoita välttämättä, että henkilö kärsisi nälästä, vaan että ruokavalio ei tarjoa riittävästi elimistölle tarpeellisia ravintoaineita. Vajaaravitsemusta esiintyy erityisesti kotihoidossa, tehostetussa palveluasumisessa sekä vanhainkotihoitossa olevilla iäkkäillä tamperelaisilla. Vajaaravitsemukseen liittyvät riskit on kaupungissa tunnistettu. Ikäihmisten ravitsemustilaa seurataan säännöllisesti ja vajaaravitsemusriskiä puututaan aktiivisesti. Kotihoitoon on muun muassa perustettu ravitsemusyhdyskyläverkosto ja ruokailulle tarjotaan erilaisia vaihtoehtoja. Säännöllisen kotihoidon asiakkaat saavat käyttöönsä myös palvelukeskuskortin, joka mahdollistaa ruokailun alennettuun hintaan ja tuo samalla vaihtelua ja kohtaamisia arkeen.

2 EI NÄLKÄÄ

Lasten ja nuorten ylipainon yleistyminen huolestuttaa

Samanaikaisesti, kun ikäihmisten vajaaravitsemus on lisääntynyt, ovat lasten ja nuorten ylipaino ja lihavuus yleistyneet. Erityisesti ammattiin opiskelevien osalta ylipainoisten osuus on huomattavasti korkeampi muihin kouluasteisiin verrattuna. Poikien ylipaino on kaikissa ikäryhmissä tyttöjä yleisempää. Lasten ja nuorten ylipainon yleistyminen on terveyshaaste, johon Tampereella on aktiivisesti tartuttu. Kaupungissa on aloittanut toimintansa Hyvinvoiva keho -työryhmä, joka hakee ratkaisuja ravitsemushaasteisiin. Tampereella tehdään lisäksi tiivistä yhteistyötä ja osallistavaa ruokakasvatusta koulu- ja opiskelijaruokailun suosion lisäämiseksi. Varhaiskasvatuksessa on käytössä ruokakasvatusten menetelmäopas Sapere, jonka avulla lapset tutustuvat ruokamaailmaan monipuolisesti aistiensa välityksellä.

Mittarit

Tavoitteen 2 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Pirkanmaan Voimian ostamien elintarvikkeiden kotimaisuusaste	Pirkanmaan Voimia	Pirkanmaan Voimia
Ikääntyneiden vajaaravitsemus tarkastelukohteissa	Tampereen kaupunki	Hyvinvointikertomus ja ravitsemuksen hyvinvointimatriisi
Lasten ja nuorten ylipainon yleisyys	FinLapset-rekisteri-seuranta (THL)	Hyvinvointikertomus
Ravitsemussuosituksen mukaisesti kasviksia ja hedelmiä käyttävien aikuisten osuus	FinSote-tutkimus (THL)	Hyvinvointikertomus

Pirkanmaan Voimian ostamien elintarvikkeiden kotimaisuusaste 2021

73 %

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

Globaalisti

Tavoitteen päämääränä on taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaikenikäisille parantamalla terveydenhuoltoa, ehkäisemällä saastehaittoja, sairastumisia ja onnettomuuksia sekä tukemalla henkistä hyvinvointia.

Suomessa

Suomi tarjoaa laadukasta julkista terveydenhuoltoa koko väestölle. Suomi on onnistuneesti parantanut tietoisuutta mielenterveyden kysymyksistä, minkä lisäksi itsemurhien määrä on laskussa. Suomessa tulee kuitenkin edelleen tehostaa päihteiden väärinkäytön ehkäisemistä ja hoitoa. Terveys- ja hyvinvointierot ovat väestö- ja aluetasolla huomattavat. Alueellisesti tasa-arvoisten terveys- ja hyvinvointipalvelujen saavutettavuus sekä edulliset ja välttämättömät lääkkeet ja rokotukset tulee turvata jokaiselle nykyistä tehokkaammin. Välttämättömiä toimia tulee lisätä myös mielenterveyden edistämiseksi.

Tampereella

Tampereen tavoitteena on edistää asukkaidensa koettua hyvinvointia ja vähentää alueiden välistä eriarvoisuutta. Keskeistä on tarjota yhdenvertaisia, laadukkaita, saavutettavia ja oikea-aikaisia terveys- ja hyvinvointipalveluita. Tamperelaiset kokevat elämänlaatunsa ja terveytensä pääosin hyväksi, mutta huolta aiheuttavat erityisesti mielenterveyden haasteet, koettu yksinäisyys sekä päihteiden käyttö. Palveluiden saatavuuden osalta haasteita on ollut erityisesti sosiaalipalveluissa sekä koronan myötä opiskeluhuollon palveluissa.

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

Palvelurakenteen painopisteen muutos ennaltaehkäisyyn

Tampere on uudistanut hyvinvointipalvelujen palvelurakennettaan pitkään entistä asiakaslähtoisemmäksi ja kustannusvaikuttavammaksi. Painopistettä on siirretty erikoissairaanhoidosta peruspalvelujen vahvistamiseen ja esimerkiksi laitoshoidosta kotona asumista tukeviin palveluihin. Terveyspalvelujen rinnalla sosiaalipalveluja on vahvistettu johdonmukaisesti. Ongelmien nykyistä varhaisempaan tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn on panostettu: ennaltaehkäisevissä ja varhaisen tuen palveluissa on vahvistettu esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, kuten elintapaohjausta, ehkäisevää päihde- ja mielenterveystyötä sekä vanhemmuuden tukea. Ennaltaehkäisevien ja varhaisen tuen palvelujen kehittämisessä kiinnitetään huomiota ennakoiviin palveluihin ja kuntalaisten itsenäiseen sekä omaehtoisen hyvinvoinnin edistämisen mahdollistamiseen esimerkiksi digitaalisten palvelujen avulla.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisen palvelurakenne muuttuu kansallisen uudistuksen myötä, kun sote-palvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Kaupungin tehtävissä korostuu jatkossa yleinen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä saumaton yhteistyö hyvinvointialueen kanssa.

Mielen hyvinvointi yhteisenä tavoitteena

Mielenterveysongelmat koskettavat yhä useampaa tamperelaista. Erityisesti aikuisväestön kuormittuneisuus on Tampereella yleisempää verrattuna koko maan väestöön. Myös nuorten mielenterveysongelmat ovat yleistyneet, ja esimerkiksi sosiaalisten tilanteiden pelko ja huono itsetunto ovat lisääntyneet. Mielenterveydessä on huomattavia eroja tyttöjen ja poikien välillä jokaisella kouluasteella - tytöt kokevat Tampereella ahdistuneisuutta kaikilla luokka-asteilla enemmän kuin Suomessa keskimäärin. Koronapandemia on lisännyt psyykkistä kuormittuneisuutta ja yksinäisyyttä.

Tampereen tavoitteena on vahvistaa kaikessa toiminnassaan mielen hyvinvointia ja tiivistää yhteistyötä tulevan hyvinvointialueen kanssa haasteisiin vastaamiseksi. Kaupunki panostaa erityisesti lasten ja nuorten mielenterveystyöhön. Kaupunki aloittaa terapiatakuun tamperelaisen mallin toteuttamisen sekä ottaa käyttöön Hyvän mielen kunta -tarkistuslistan. Toimintansa on aloittanut myös uusi mielenterveys- ja päihdeneuvosto, joka tukee julkisen ja kolmannen sektorin mielenterveys- ja päihdetyön koordinointia, kehittämistä ja mahdollisten yhteisten hankkeiden toteuttamista. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämistä tukevat osaltaan myös muun muassa päihdeasiamies, asiakasraati ja useat kokemusasiantuntijat.

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

Terveydentilansa
hyväksi arvioivien
tamperelaisten
osuus 2021

62,2 %

Lastensuojelun tarve lisääntynyt

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluissa ehkäisevä työ on ensisijaista. Tavoitteena on tarjota palveluja pääosin lasten omissa kasvu- ja kehitysympäristöissä, kuten neuvoloissa ja varhaiskasvatuksessa. Lapsiperheiden varhaisen vaiheen palveluja kehitetään matalan kynnyksen perhekeskusmallin mukaisesti. Lastensuojelun palvelujärjestelmään kuuluu sosiaalihuoltolain mukaisten matalan kynnyksen palvelujen lisäksi avohuollon, sijais- ja jälkihuollon palveluita.

Sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden ja lastensuojelun palveluiden tarve on Tampereella ollut kasvussa, asiakasmäärät ovat lisääntyneet ja asiakkaiden tilanteet monimutkaistuneet. Lastensuojelun palvelutarpeen taustalla arvioidaan olevan useita tekijöitä, kuten esimerkiksi lisääntynyt yksinäisyyden kokemus, psyykkiset ja sosiaaliset ongelmat, liiallinen netin käyttö, oppimisvaikeudet, päihteiden käyttö, väkivaltainen käyttäytyminen, puutteellinen vanhemmuus sekä perheiden taloudelliset ongelmat. Lastensuojelua haastaa osaltaan myös henkilöstön vaihtuvuus ja saatavuus. Moniammatillinen yhteistyö on keskeinen edellytys monimutkaisiin haasteisiin vastaamiseksi. Lastensuojelun, varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen tukea sekä oppilas- ja opiskeluhuollon järjestämistä suuntaa Tampereella lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka päivitetään keväällä 2022.

Mittarit

Tavoitteen 3 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Terveydentilansa hyväksi arvioivien tamperelaisten osuus	Tamperelaisten hyvinvointikysely (Tampereen kaupunki)	Tamperelaisten hyvinvointikysely
Terveytensä erittäin tai melko hyväksi kokevien lasten ja nuorten osuus	Kouluterveyskysely (THL)	Strategia
Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokeneiden nuorten osuus	Kouluterveyskysely (THL)	Hyvinvointikertomus
Alkoholia liikaa käyttävien osuus	FinSote-tutkimus (THL)	Hyvinvointikertomus
Lastensuojelun asiakkaiden määrä	Tampereen kaupunki	Strategia

Turvallisen, terveellisen ja yhdenvertaisen kaupunkiliikkumisen suunnittelua Tampereella

Tampereen kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma (SUMP, sustainable urban mobility plan) on strateginen suunnitelma, jossa tarkastellaan ihmisten liikkumistarpeita paremman elämänlaadun näkökulmasta. Tampereen ensimmäinen SUMP hyväksyttiin vuonna 2021. Suunnitelman keskeisenä tavoitteena on sitoa kestävän kaupunkiliikkumisen periaatteet entistä tiiviimmin liikkumista koskevaan päätöksentekoon.

Suunnitelma yhtenäistää, täydentää ja konkretisoi kaupungin hiilineutraaliustiekartassa sekä muissa kaupungin kehitys-ohjelmissa liikkumiselle asetettuja tavoitteita. Ennen kaikkea ohjelma kytkeytyy Tampereen strategiseen tavoitteeseen kestävän kaupunkiliikkumisen edistämisestä. Suunnitelma sisältää noin neljäkymmentä erilaista toimenpidettä, joilla luodaan tehokasta, tasa-arvoista, turvallista, aktiivista ja ympäristövastuullista Tamperetta jokaiselle.

Keväällä 2022 Tampereen kaupungille myönnettiin ensimmäinen sija eurooppalaisten kaupunkien SUMP Award -kilpailussa. Tunnustuksen jakoi Euroopan komissio. Tampereen SUMP-suunnitelma sai erityistä kiitosta liikkumisen tasa-arvotavoitteista sekä hyvinvoinnin ja turvallisuuden tavoitteiden kytkeytymisestä liikkumisen suunnitteluun.

Suunnitelma vastaa erityisesti kestävän liikkumisen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä ilmastonmuutoksen hillinnän Agenda 2030 -tavoitteisiin edistäen samalla asukkaiden yhdenvertaisia liikkumismahdollisuuksia tulotasosta ja taustasta riippumatta.

Mistä kyse

Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma SUMP

Tavoite

Vaikuttaa liikkumisen kulkutapavalintoihin, turvallisuuden tunteeseen, yhdenvertaisuuteen ja kestävyYTEEN Tampereella.

Edistää erityisesti kestävän kehityksen tavoitteita

1, 3, 11, 13, 17

HYVÄ KOULUTUS

Globaalisti

Tavoitteen tarkoituksena on taata jokaiselle avoin, tasa-arvoinen ja hyvä koulutus. Tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle osallistuminen koulutukseen, joka tukee oman osaamisen kehittämistä. Tavoite käsittää myös kestävän kehityksen edistämiseen tarvittavien tietojen ja taitojen sisällyttämisen koulutukseen.

Suomessa

Laadukas koulutus on Suomen vahvuuksia, ja kansallisella tasolla tavoitteet perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen suorittamisesta on saavutettu. Myös lukutaito on vertailujen mukaan Suomessa maailman huippua. Toisaalta lukutaito sekä matemaattinen osaaminen ovat heikentyneet. Oppimisessa on havaittavissa myös sukupuolten välisiä oppimiseroja, ja sosioekonomisen taustan sekä oppimisen välillä on yhä voimakkaampi yhteys.

Tampereella

Tampereella pidetään huolta siitä, että jokainen koulu on hyvä koulu ja jokaisella on oikeus ja rauha oppia. Oppilaiden koettu hyvinvointi kulkee käsi kädessä parhaiden oppimistulosten kanssa. Tampereella halutaan tarjota laadukkaimmat ja joustavimmat mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen sekä työllistymiseen johtavaan koulutukseen. Kaupungin vetovoimaa kansallisena ja kansainvälisenä opiskelija-kaupunkina vahvistetaan yhdessä korkeakoulu yhteisön ja toisen asteen oppilaitosten kanssa. Osaavan henkilöstön saatavuus on erityisesti varhaiskasvatuksessa ja erityisopetuksessa keskeinen haaste.

4 HYVÄ KOULUTUS

Tampere – paras paikka kasvaa ja oppia

Tampereen laadukas kasvatus ja opetus luovat kasvualustaa tulevaisuuden osaajille. Päiväkodit ja koulut ovat paikkoja motivoitua oppimisesta erilaisia oppimistapoja hyödyntämällä. Joustavia oppimisen yhteistyömuotoja eri oppilaitosten ja koulutusasteiden välillä vahvistetaan tavoitteellisesti. Jokainen lapsi ja nuori pyritään kohtaamaan laadukkaasti, kiireettömästi ja yksilöllisesti. Taustastaan ja asuinpaikastaan riippumatta jokaisella tamperelaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet toteuttaa itseään kaupungin monipuolisessa opetuksessa. Tarjolla on paljon erilaisia kieli- ja teemapainotuksia eri kouluasteilla, kuten esimerkiksi Suomen ensimmäinen skeittilukiolinja sekä luonto- ja ympäristökasvatusta tukevia luontokoulupäiviä eri ikäisille tamperelaisille.

Vuonna 2021 voimaanastuneella kansallisen oppivelvollisuuden laajentamisella 18 ikävuoteen asti pyritään myös Tampereella edistämään nuorten yleissivistystä sekä vahvistamaan työelämän ja jatkokouluttautumisen edellyttämiä taitoja. Samalla korostuu suomalaisten kaupunkien merkitys yhdenvertaisten oppimismahdollisuuksien tarjoajina ja mahdollistetaan laadukas koulutus ja oppiminen nuoren sosioekonomisesta tilanteesta tai asuinpaikasta riippumatta.

Koulut tärkeässä roolissa lasten ja nuorten osallisuudessa

Suurin osa tamperelaisista nuorista kokee olevansa tarpeellinen muille sekä pystyvänsä vaikuttamaan omaan elinympäristöönsä ja elämänsä kulkuun. Nuorten kokemukset osallisuudesta ovat kuitenkin kääntyneet laskuun, minkä lisäksi koulujen vaikuttamismahdollisuuksista koetaan vähentyneen. Pojat kokevat mahdollisuutensa vaikuttaa merkittävästi tyttöjä paremmiksi kaikilla kouluasteilla.

Tampereen tavoitteena on, että jokaisella lapsella ja nuorella olisi mahdollisuus päästä vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin. Tällä hetkellä tamperelaiset lapset ja nuoret voivat vaikuttaa koulujen ja kaupunkilaisten yhteisiin asioihin edustuksellisesti esimerkiksi oppilas- ja opiskelijakunnissa, Lasten Parlamentissa ja nuorisovaltuustossa. Edustuksellisten vaikuttamistapojen lisäksi kaupungilla on suoran vaikuttamisen mahdollisuuksia. Neljäs- ja yhdeksäsluokkalaisille järjestetään vuosittain yhdessä nuorisopalveluiden kanssa vaikuttamispäivät, joiden aikana lapset ja nuoret pääsevät vaikuttamaan omaan elinympäristöönsä liittyviin asioihin toiminnallisilla ja pelillisillä keinoilla. Uusin vaikuttamismuoto Tampereella on osallistuva budjetointi, jonka ideointiin ja suunnitteluun saavat osallistua kaikki 12-vuotiaasta lähtien.

4 HYVÄ KOULUTUS

Koulutuksen
ulkopuolelle jääneiden
17–24-vuotiaiden
tamperelaisten
osuus 2020

5,7 %

Keskiössä kiusaamisen ehkäisy ja sosiaalinen turvallisuus

Tampereella kiusaaminen on vähentynyt kaikilla kouluasteilla, erityisesti ammatillisessa koulutuksessa, mutta kiusaaminen on yhä yleisempää kuin Suomessa keskimäärin. Kiusaaminen on yleisintä kouluikäisten keskuudessa, vähentyen iän myötä. Kiusaaminen on usein syrjivää ja sukupuolittunutta: tytöt joutuvat syrjivän kiusaamisen kohteeksi huomattavasti useammin kuin pojat, mutta poikia kiusataan enemmän ja pojat myös osallistuvat kiusaamiseen tyttöjä enemmän. Pojilla fyysisen uhan kokeminen kouluissa on tyttöjä yleisempää, kun taas tytöt kokevat enemmän seksuaalista häirintää.

Tampereen kouluissa on valmiit toimintamallit, joilla pyritään puuttumaan kiusaamiseen. Kouluissa panostetaan yhteisölliseen toimintakulttuuriin, joka vahvistaa henkilöstön ja opiskelijoiden osallisuutta, ehkäisee kiusaamista ja lisää turvallisuutta. Lasten ja nuorten ystävyysuhteita ja ryhmään kuulumista tuetaan aktiivisesti sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoja vahvistamalla. Turvalliset ympäristöt mahdollistavat vuorovaikutuksen sekä osallisuuden ryhmässä. Yhteisöllisyyttä vahvistetaan perusopetuksessa esimerkiksi kouluvalmentajien avulla, ja lukuvuonna 2022–2023 otetaan käyttöön kaupunkitasoinen malli kiusaamisen ehkäisemiseksi.

Mittarit

Tavoitteen 4 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	Tilastokeskus	Hyvinvointikertomus
Vähintään kerran viikossa koulukiusaamista kokevien peruskoululaisten ja opiskelijoiden osuus	Kouluterveyskysely (THL)	Strategia
Lasten ja nuorten kokemus koulun vaikuttamismahdollisuuksista	Kouluterveyskysely (THL)	Strategia
Varhaiskasvatuksen kattavuus 3–5-vuotiaiden ikäluokasta	Tampereen kaupunki	Hyvinvointikertomus
Tampereen sijoittuminen Opiskelukaupunkien suositteluhaluukkuus -tutkimuksessa	Taloustutkimus	Strategia

Kulttuuri-iloa ja onnistumisia lapsille ja nuorille, yhdenvertaisesti

Tampereen kaupungin totuttama kulttuurikasvatusohjelma Taidekaari on toiminut Tampereella yli 15 vuotta ja on Suomen laajin kulttuurikasvatusohjelma. Taidekaareissa lapset ja nuoret pääsevät tutustumaan erilaisiin taiteenlajeihin ja kulttuuri-ilmiöihin koulupäivän aikana. Taidekaaren toiminta on maksutonta ja ohjelmassa ovat mukana kaikki Tampereen koulut ja ikäluokat varhaiskasvatuksesta yhdeksäsluokkalaisiin.

Taidekaareissa oppilaat pääsevät vierailemaan taide- ja kulttuurilaitoksessa, jonka jälkeen he luovat omaa taidetta Taidekaaren työpajassa. Taidekaareissa tutustutaan monipuolisesti taiteenlajeihin – niin sirkukseen, teatteriin, sävel- ja sanataiteeseen kuin erilaisiin museokokonaisuuksiin – toiminnan, tarinan ja vuorovaikutuksen kautta. On jo itsessään suuri oppimiskokemus, kun lapsi tulee taide- tai kulttuurilaitokseen ja näkee, mitä siellä on ja miten siellä toimitaan. Jos kipinä syttyy, hän saattaa innostaa koko perheensä mukaan.

Taidekaari vaatii paljon ja tiivistä yhteistyötä koulujen, taide- ja kulttuurilaitosten sekä vapaan kentän tekijöiden kanssa. Ohjelma työllistää vuosittain 35–50 freelanceria ja mukana on kymmenkunta taide- ja kulttuurilaitosta. Taidekaaren avulla kulttuuri tuodaan osaksi jokaisen kaupunkilaisen arkea.

Ohjelma edistää muun muassa köyhyyden ehkäisemisen ja siihen liittyvien lasten ja nuorten yhtäläisten oikeuksien, hyvän koulutuksen ja eriarvoisuuden vähentämisen Agenda 2030 -tavoitteita kulttuurihyvinvoinnin näkökulmasta.

Mistä kyse

Kulttuurikasvatusohjelma
Taidekaari

Tavoite

Tuoda kulttuuri ja taide osaksi kaikkien tamperelaisten lasten ja nuorten elämää.

Edistää erityisesti kestävän kehityksen tavoitteita

1, 4, 10, 11, 17

SUKUPUOLTEN TASA-ARVO

Globaalisti

Tavoitteen päämääränä on vahvistaa sukupuolten välistä tasa-arvoa, parantaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia, sekä poistaa naisiin ja tyttöihin kohdistuva syrjintä, väkivalta ja hyväksikäyttö.

Suomessa

Sukupuolten tasa-arvo toteutuu Suomessa hyvin ja Suomi on sitoutunut edistämään sukupuolten tasa-arvoa usein toimin. Tavoitteen toteutumisen haasteena on naisiin kohdistuva väkivalta, lähisuhdeväkivalta sekä sukupuolten palkkaerot. Suomen tuleekin kehittää käytäntöjä ja lainsäädäntöä, jolla edistetään tasa-arvoa kaikilla tasoilla.

Tampereella

Tampere on toiminut kansainvälisen tasa-arvopalkinnon IGEP:n (International Gender Equality Prize) jakoseremonian kotina vuodesta 2018. Palkinnon tavoitteena on vahvistaa tasa-arvoa kaikkialla maailmassa. Yhdenvertaisuus on keskeisessä roolissa kaupungin strategiassa. Tampere työskentelee yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden puolesta ja edistää sukupuolten tasa-arvoa osallisuudessa ja eri palveluissa, sekä keskittyy torjumaan seksuaalista häirintää ja lähisuhdeväkivaltaa. Yhdenvertaisuuden tamperelaisena teemavuotena 2020 käynnistettiin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tietopohjan selvitystyö. Tämän pohjalta rakennetaan yhdenvertaisuuden seurantaa ja raportointia, jota hyödynnetään myös kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelman päivityksessä vuonna 2022.

5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO

Tyttöjen kokema seksuaalinen häirintä lisääntynyt

Koronapandemia on lisännyt Suomessa lasten ja nuorten kokemuksia häirinnästä ja lähisuhdeväkivallasta. Myös tamperelaisten tyttöjen kokemukset seksuaalisesta häirinnästä tai ahdistelusta ovat merkittävän yleisiä. Yli puolet tytöistä on kokenut seksuaalista häirintää tai ehdottelua. Pojista vastaavasta kertoo runsaat 10 %. Huomionarvoista on, että jo alakouluikäisistä tytöistä lähes joka kymmenes on kokenut jonkinasteista seksuaalista ahdistelua. Seksuaalinen häirintä ja -väkivalta heikentävät nuoren hyvinvointia monin tavoin, ja vaikutukset voivat heijastuvat pitkälle tulevaisuuteen. Seksuaalinen häirintä ja hyväksikäyttö ovat myös lisääntyneet uusien väylien kautta, eritoten sosiaalisessa mediassa. Seksuaalista häirintää tai väkivaltaa kokeneista suurin osa ei kerro kokemuksistaan aikuiselle. Tampereella on käytössä yläkoululaisille suunnattu verkkopalvelu, jossa voi nimettömästi ilmoittaa esimerkiksi verkossa tapahtuneesta seksuaalisesta häirinnästä.

Yhdessä lähisuhdeväkivaltaa vastaan

Tampereella naiset joutuvat kohtaamaan muuhun maahan verrattuna enemmän lähisuhdeväkivaltaa tai uhkailua. Lähisuhdeväkivallalla tarkoitetaan väkivaltaa, jossa tekijänä voi olla oma kumppani, perheenjäsen tai muu läheinen henkilö. Tapahtumapaikkana on usein oma koti. Kynnys hakea apua on korkea, minkä vuoksi kaikki tapaukset eivät tule poliisin tai muiden viranomaisten tietoon. Lähisuhdeväkivaltaa kokevat niin miehet kuin naiset, mutta miesten osuus lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneista on noin puolet verrattuna naisiin.

Tampereella tehdään monialaista ehkäisevää työtä lähisuhdeväkivallan estämiseksi. Kaupungissa toimii verkosto, joka auttaa sekä perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä kysymyksissä sekä tarjoaa apua ja tukea. Verkosto koostuu julkishallinnon ja kolmannen sektorin yli kymmenestä toimijasta. Tampereella toimii lisäksi kaksi turvakotia, joissa saa ympärivuorokautista kriisiapua, neuvontaa ja tukea. Kolmas ensi- ja turvakoti aukeaa Tampereelle vuoden 2022 aikana.

5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO

Ei yhtä muuttia – moninaisten sukupuolten Tampere

Sukupuolten tasa-arvo on sukupuolten yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia sekä vallan ja resurssien tasapuolista jakautumista. Sukupuoli on moninainen asia ja jokaisen ihmisen kokemus sukupuolesta on yksilöllinen. Tampereella tunnistetaan aikaisempaa vahvemmin sukupuolten moninaisuus ja se on keskeinen osa tasa-arvotyötä. Jokaisella on oikeus määrittää itsensä haluamallaan tavalla.

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat henkilöt voivat joutua kärsimään ennako-oletuksista esimerkiksi erilaisissa palvelutilanteissa. Lisäksi seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ovat yhä enenevässä määrin viharikosten kohteena, ja monilla on pelko kiusaamisesta. Tampereen kaupunki on solminut Sinuiksi ry:n kanssa kumppanuussopimuksen ja myöntää yhdistykselle kumppanuusavustusta seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien henkilöiden tukemiseksi ja yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Mittarit

Tavoitteen 5 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Naisten osuus korkea-asteen tutkinnon suorittaneista yli 25-vuotiaista tamperelaisista	Tilastokeskus	Tampereen kaupungin oma seuranta
Häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana kokeneiden lasten ja nuorten osuus	Kouluterveyskysely (THL)	Hyvinvointikertomus
Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus	FinSote-tutkimus (THL)	Hyvinvointikertomus

Naisten osuus korkea-asteen tutkinnon suorittaneista yli 25-vuotiaista tamperelaisista 2020

54,9 %

PUHDAS VESI JA SANITAATIO

Globaalisti

Tavoitteena on varmistaa riittävä ja kestävä puhtaan veden saanti, käyttö sekä sanitaatio jokaiselle. Tähän sisältyy vedenkäytön tehokkuuden parantaminen, vesivarantojen käytön oikeudenmukaisuudesta huolehtiminen sekä vesistöihin liittyvien ekosysteemien hyvinvoinnin takaaminen.

Suomessa

Tavoite toteutuu Suomessa hyvin ja kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet hygieniaan ja sanitaatioon. Suomessa vesihuolto ja vesijohtoveden laatu ovat globaalilla tasolla korkealla. Suomessa tulee kiinnittää erityistä huomiota vesistöihin liittyvien ekosysteemien suojeluun sekä lisätä vedenkäytön tehokkuutta ja kestävyttä.

Tampereella

Tampereella on muun Suomen tavoin kansainvälisesti poikkeuksellisen hyvät vesivarat. Tampereella tavoitteen keskiössä on toimivan ja tehokkaan vesihuollon infrastruktuurin varmistaminen koko kaupungissa varautuen ja sopeutuen kaupungin kasvuun ja etenevän ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Varautumista lisääntyviin tulvariskeihin ja hulevesien ohjaamiseen tukee Tampereella tehty työ luontoperustaisten ratkaisujen edistämisessä.

6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO

Korkealaatuista juomavettä paikallisista lähteistä

Tamperelaisten puhtaan veden tuotannosta ja jätevesien käsittelystä vastaa kaupungin omistama Tampereen Vesi liikelaitos. Suurin osa juomavedestä tehdään hyvälaatuisista pintavesistä, joista merkittävin on Näsijärvi, ja noin kolmannes vesijohtoverkkoon pumpatusta vedestä on pohjavettä. Veden laatua tarkkaillaan ja koko vedenjakelujärjestelmää ylläpidetään suunnitelmallisesti. Pintavesilaitosten saneerausten avulla turvataan kaupunkiseudun vedenjakelu tulevaisuudessakin.

Jätevedenpuhdistamoiden toimintaa ohjaavat ympäristöviranomaisen myöntämät ympäristöluvat. Rakenteilla oleva Sulkavuoren uusi keskusjätevedenpuhdistamo aloittaa toimintansa vuonna 2025. Uuden puhdistamon avulla pystytään vähentämään Tampereen Pyhäjärven ja sen alapuolisten vesistöjen kuormitusta sekä nostamaan niiden virkistyskäyttöarvoa samalla, kun Tampereen seudun väkiluku ja jätevesien määrä kasvaa tulevaisuudessa.

Muutoksiin sopeutuva vesihuolto ja puhtaat vesistöt

Paikallisen vesihuollon kehittämistä ohjaa Tampereen kaupungin vesihuollon kehittämissuunnitelma. Olemassa olevat vesi- ja viemäriverkostot vaativat jatkuvaa ylläpitoa toimintavarmuuden vuoksi. Samaan aikaan rakennetaan uutta verkostoa kasvavan kaupungin asukkaiden ja yritysten vesihuollon tarpeisiin. Vesi- ja viemäriverkoston pituus Tampereen alueella on yhteensä noin 1 500 kilometriä, josta uusitaan vuosittain useita kilometrejä.

Vuotuisten sademäärien arvioidaan kasvavan Pirkanmaalla tulevaisuudessa ilmastonmuutoksen myötä. Voimistuvien rankkasateiden ja tiivistyvän kaupunkirakenteen yhteisvaikutuksena hulevesitulvariskit kasvavat Tampereella. Hulevesien mukana vesistöihin valuu epäpuhtauksia, ravinteita ja jopa roskia, vaikuttaen vesistöjen ekologiseen tilaan ja virkistyskäyttömahdollisuuksiin. Jätevesien puhdistuksen varmistamiseksi Tampereella on jo pitkään eriytetty varsinaisen jäteveden ja hulevesien viemärointiä. Tampere on edelläkävijä hulevesien luontoperustaisessa hallinnassa ja on kehittänyt järjestelmiä hulevesien viivyttämiseen ja puhdistamiseen viheralueiden hulevesialtaissa ja kosteikoissa. Kaupungin hulevesiohjelma päivitetään valtuustokaudella 2021–2025.

6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO

Kotitalouksien
vedenkulutus
Tampereella 2020

130

litraa/asukas/vrk

Mittarit

Tavoitteen 6 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Kotitalouksien vedenkulutus	Tampereen Vesi	Tampereen kaupungin oma seuranta
Yhdyskunnan vedenkulutus	Tampereen Vesi	Tampereen kaupungin oma seuranta
Vesijohtoverkoston häiriötilanteiden määrä/verkoston pituus	Tampereen Vesi	Tilinpäätös
Viemäriverkoston vuotovesiprosentti	Tampereen Vesi	Tampereen kaupungin oma seuranta

Historiallinen tehdasalue muuttuu kestäväksi kaupunkialueeksi Hiedanrannassa

Tampereen Hiedanrannan asuinalueesta luodaan läntisen Tampereen tuleva keskus. Entisestä tehdasalueesta Näsijärven äärellä rakennetaan kaupunginosa 25 000 asukkaalle. Hiedanranta on tulevaisuuden älykäs, omaleimainen ja kestävästi kasvava kaupunginosa, joka tarjoaa alustan uusille innovaatioille ja liiketoimintamahdollisuuksille.

Hiedanranta kehitetään hyödyntämällä monipuolisesti digitaalisia ratkaisuja ja tavoitteena on hiilinegatiivinen asuinalue, joka tuottaa enemmän kuin kuluttaa. Alueella panostetaan muun muassa kestävään liikkumiseen ja logistiikkaan, älykkäseen energiajärjestelmään, kiertotalouteen ja sinivihreään infrastruktuuriin.

Erityisen Hiedanrannasta tekee se, että alueelta löytyy jo nyt omaehtoista toimintaa ja kulttuuria, ja alueella on paljon nähtävää, tehtävää ja koettavaa alueen ollessa vielä keskeneräinen. Tampereen kaupunki ja monet muut toimijat järjestävät alueen historiallisessa kartano- ja tehdasmiljöössä monenlaisia tapahtumia, joissa kymmenet tuhannet ovat vierailleet vuosittain.

Kehitysohjelma edistää kestävästä kaupunkikehityksen Agenda 2030 -tavoitteita kehittämällä erityisesti energiasektorin ja kulutuksen ja tuotannon uusia ratkaisuita. Uusia innovaatioita kehitetään ja kokeillaan laajassa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyössä.

Mistä kyse

Hiedanrannan kehitysohjelma

Tavoite

Kehittää Hiedanrannan uusi kaupunginosa älykkääksi, kestäväksi ja eläväksi aluekeskukseksi edistämällä samalla kaupunkikehittämisen osaamista, toimintatapoja ja innovaatioita laajassa yhteistyössä

Edistää erityisesti kestävästä kehityksen tavoitteita

7, 9, 11, 12, 17

Kehitysohjelmat ovat kaupungin strategisia kärkiä, joita toteutetaan kaupunginhallituksen ohjauksessa

7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA

EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA

Globaalisti

Tavoitteen päämääränä on varmistaa edullinen, luotettava, uudenaikainen ja kestävästi tuotettu energia kaikille. Keskeistä on lisätä sekä energiatehokkuutta että puhtaan ja uusiutuvan energian osuutta maailmassa.

Suomessa

Tavoite toteutuu Suomessa kauttaaltaan hyvin, ja useat tavoitteen alakohdat on saavutettu. Suomi on kasvattanut uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa sekä parantanut energiatehokkuutta yhteiskunnassa. Energian saatavuus on kohtuuhintaista ja kattavaa. Ilmastonmuutoksen kannalta Suomen tulee kuitenkin vielä vähentää kokonaisenergiankulutusta.

Tampereella

Tavoitteen keskiössä ovat vähäpäästöisen ja edullisen paikallisen energiantuotannon edistäminen sekä energian tehokas käyttö asumisessa, palveluissa, rakentamisessa ja liikkumisessa, joilla on merkittävä rooli myös kaupunkien asettamien ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Tarvetta on vielä muun muassa öljylämmityksestä luopumisen vauhdittamiselle, vanhojen kiinteistöjen energiatehokkuuden parantamiselle sekä liikenteen ja työkonien käyttövoimien muutokselle. Tärkeä rooli on myös asukkaille ja taloyhtiöille suunnatulla energianeuvonnalla. Älykkäillä energiateknologioilla voidaan optimoida energiankulutusta, säästää energiaa sekä pitää kustannukset kurissa energian ja polttoaineiden hinnan noustessa.

7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA

Energiatehokasta arkea

Kaupungin ilmastotavoitteiden kannalta merkittäviä energian tuotantoon ja kulutukseen liittyviä toimenpiteitä toteutetaan suunnitelmallisesti osana kaupungin hiilineutraaliustiekarttaa. Energiatehokkuustyössä suuri merkitys on kaupunkikonsernin asumiseen, rakentamiseen, infrapalveluihin ja liikkumiseen liittyvillä toimijoilla, joiden kanssa kaupunkikonsernin energiankäyttöä on tehostettu pitkään kuntien energiatehokkuussopimuksen puitteissa. Energiatehokkuusratkaisuihin voidaan vaikuttaa myös hankintojen kautta. Kaupungin omien palvelurakennusten kaukolämmöstä 30 prosenttia ja sähkönkulutuksesta 100 prosenttia hankittiin puhtaasti uusiutuvana energiana vuonna 2021. Kaupungin oman energiatehokkuustyön lisäksi kaupungin tavoitteena on edistää alueen asukkaiden ja muiden toimijoiden energiaa säästäviä kulutustottumuksia.

Sähkölaitoksen energiakäänteellä kohti puhtaampaa tulevaisuutta

Tampereella sähköä ja lämpöä on tuotettu pitkään tehokkaasti yhteistuotantona ja tuotettu lämpö on jaettu käyttäjille pääosin kaukolämpöverkon avulla. Kaupungin omistaman energiayhtiö Tampereen Sähkölaitoksen vuonna 2010 aloittaman energiakäänteen päätavoitteena on vähentää yhtiön hiilidioksidipäästöjä 95 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi tavoitellaan kotimaisen uusiutuvan energian käytön ja energiaan liittyvien paikallisten työpaikkojen lisäämistä.

Uusiutuvien energianlähteiden osuus on jo lähes puolet yhtiön energiantuotannosta, sillä maakaasun ja energiaturpeen käyttöä on korvattu biopolttoaineilla ja tuulivoiman ja aurinkoenergian osuudet ovat kasvaneet. Myydystä sähköstä kaksi kolmannesta oli vuonna 2021 tuotettu uusiutuvilla energialähteillä. Lisäksi yhtiö työskentelee hajautetun energiantuotannon, polttoon perustumattomien ja hiilinegatiivisten kaukolämpöratkaisuiden sekä hiilidioksidin talteenoton edistämiseksi.

7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA

Älykästä energiatekniologiaa yhdessä kehittämällä

Tampereella luodaan innovatiivisia, digitaalisia ja kestäviä älykkään kaupungin ratkaisuja yhdessä kaupunkikonsernin, yritysten, tutkimuslaitosten, muiden kuntien ja kaupunkilaisten kanssa. Tampereella on erittäin vankkaa rakentamisen, energihuollon ja tietotekniikan osaamista, jota on yhdistetty erityisesti energiatehokkaan rakentamisen ja älykkäiden energiatekniologioiden kehittämisessä.

Konkreettisina esimerkkeinä Tampereella on kehitetty asuinalueiden hajautetun energiantuotannon ratkaisuja sekä parannettu asuinrakennusten energiatehokkuutta älykkäillä taloteknisillä järjestelmillä sekä kehittämällä uudenlaisia ratkaisuja ja toimintamalleja energiatehokkaiden perusparannusten toteuttamiseksi vanhemmassa rakennuskannassa. Lisäksi kaupungissa on otettu käyttöön älykäs ohjausjärjestelmä ulkovalaistuksen ohjaukseen, ja rakennusten lämmityksestä aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi on kehitetty kaukolämmön kysyntäjoustopalvelu. Kehittämistä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa hyödyntämällä aktiivisesti myös ulkopuolisia rahoituslähteitä ja kansainvälisiä kumppanuuksia.

Mittarit

Tavoitteen 7 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Uusiutuvan energian osuus Tampereen Sähkölaitoksen tuotannossa	Tampereen Sähkölaitos	Tilinpäätös
Yhdyskunnan energiankulutus	CO2-raportti (Sitowise)	Tampereen kaupungin oma seuranta
Kuntien energiatehokkuussopimuksen mukainen kaupungin energiankäyttö	Tampereen kaupunki	Tampereen kaupungin oma seuranta

Uusiutuvan energian osuus Tampereen Sähkölaitoksen tuotannossa 2021

46 %

IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA

Globaalisti

Tavoitteen päämääränä on edistää kestäväää ja riittäväää talouskasvua kaikkialla sekä parantaa tuottavuutta ja innovaatiotoimintaa. Tavoite tukee myös mahdollisuuksia työllistyä, tehdä työtä sekä saada työstä tasa-arvoinen ja kohtuullinen korvaus.

Suomessa

Suomi on onnistunut vähentämään työttömyyden määrää, ja useat suomalaiset yritykset sijoittuvat yrityskestävyudessa korkealle tasolle. Suomen tulee parantaa vuoteen 2030 saakka resurssitehokkuutta kuluksessa ja tuotannossa sekä erottaa talouskasvu ja ympäristön pilaantuminen toisistaan. Lisäksi Suomen tulee parantaa työntekijän oikeuksia ja taata turvallinen työympäristö kaikille.

Tampereella

Tampereen tavoitteena on, että työ ja tekijät sekä osaaminen ja osaamistarpeet kohtaavat toisensa. Tämä edellyttää monipuolisia toimia tamperelaisten työllistymisen tukemiseksi sekä uusien työpaikkojen luomiseksi. Mahdollisuuksia avaavat muun muassa vihreän siirtymän vauhdittama teollisuuden uudistuminen ja kiertotalous. Työllistymisen ohella haasteeksi Tampereella on nousemassa kasvava työvoimapula. Tampereella uskotaan, että kun kilpailu osaavasta työvoimasta korostuu, pärjäävät ne kaupungit, joissa osavilla työntekijöillä ja heidän perheillään on hyvä olla. Viihtyisä, turvallinen sekä sujuvan arjen, tapahtumia ja elämyksiä tarjoava kaupunki houkuttelee ja saa ihmiset jäämään.

8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA

Haasteena pitkäaikaistyöttömyys

Tampereen työttömyysasteen kehitys on ollut 2020-luvulla suhteellisen suotuisaa. Koronapandemian aikana työllisyystilanne heikkeni, mutta vuoden 2022 aikana työttömyysaste on lähestynyt koko Suomen keskiarvoa, eli noin kymmentä prosenttia. Lisäksi Tampereen suhteellinen asema kuuden suurimman kaupungin työttömyysasteen vertailussa on parantunut. Positiivista on, että työttömyys on ollut laskussa niin nuorten, yli 50-vuotiaiden kuin ulkomaalaistaustaisten työnhakijoiden osalta. Haasteena on kuitenkin pitkäaikaistyöttömyys, joka on jatkanut kasvuaan. Keskeinen uudistus pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisyyn, työttömien aktivointiin ja kouluttamiseen on työllisyyden Pirkanmaan laajuinen kuntakokeilu. Vuonna 2024 voimaan tuleva työllisyys- ja elinkeinopalveluiden uudistaminen tarjoaa uudenlaisia keinoja yrityspalveluiden ja työttömyyden hoidon tueksi. Laajojen rakenteellisten uudistusten lisäksi kaupunki pyrkii edistämään työllistymistä monilla muilla tavoilla. Tampereella on esimerkiksi käytössä julkisia hankintoja koskeva työllistämisehto, joka edistää sellaisten työnhakijoiden työllistymistä, joiden eri syistä hankalaa löytää omaa paikkaansa avoimilta työmarkkinoilta.

Kilpailu osaavasta työvoimasta kiihtyy

Osaajapula on Tampereella näkyvissä jo vientiteollisuudessa, osaamisintensiivisissä yrityksissä ja hyvinvointisektorilla. Ratkaisuna työvoimapulaan kaupunki panostaa kansainvälisten osaajien houkutteluun ja pyrkii varmistamaan, että kaupungissa on pitovoimaa osaajille ja heidän perheilleen. Vaikka alueella on osaajapulaa, on kaupungin keskeisenä haasteena edelleen ulkomaalaistaustaisten työllistyminen. Maahanmuuttajat ovat usein pitkään Tampereella työttöminä työnhakijoina tai erilaisten tukipalvelujen piirissä. Myöskään merkittävä osa vieraskielisistä yliopiston tai ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijoista ei työllisty valmistuttuaan alueelle, vaan muuttaa pois Pirkanmaalta. Tarjotakseen kansainvälisille osaajille tukea asettumiseen, työhön, opiskeluun ja työnantajien kohtaamiseen Tampere on perustanut monialaisen verkoston kanssa International House Tampereen, joka kokoaa yhteen Tampereen koulutus- ja työperäisen maahanmuuton, monikielisen neuvonnan sekä osaamisen kehittämisen ja rekrytoinnin kansainväliset palvelut.

8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA

Elämysistä veto-, pito- ja elinvoimaa

Viihtyisät, luovaa osaamista ja tekemistä tarjoavat kaupungit pärjäävät globaalissa kilpailussa osajista ja matkailijoista. Tamperetta on kehitetty elämystalouden keskuksena jo pitkään ja kaupunki on profiloitunut viime aikoina vahvasti erityisesti elokuva- ja tv-tuotantojen keskittymänä. Tampere on tunnistanut elämystaloudessa merkittäviä kasvumahdollisuuksia ja haluaa luoda alalle kestävä, uutta liiketoimintaa ja työpaikkoja sekä vahvistaa kaupungin tarjoamien elämysten, luonnon ja tapahtumien houkuttelevuutta. Elämystaloutta vauhditetaan Tampereella kehitysohjelmalla, jonka tavoitteena on tuoda yhteen elämystalouden eri aloja, osajia ja yrityksiä ja tukea näin alan järjestelmällistä kehitystä. Elämystalouteen kuuluu laaja kirjo eri aloja ja yrityksiä, esimerkiksi matkailu- ja elämyspalvelut, kulttuuri ja luovat alat, urheilu- ja virkistyspalvelut sekä av-ala ja peliteollisuus.

Mittarit

Tavoitteen 8 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Työttömyysaste	Työ- ja elinkeinoministeriö	Strategia
Pitkäaikaistyöttömien määrä ja vaikeasti työllistyvien määrä	Tampereen kaupungin oma seuranta	Tampereen kaupungin oma seuranta
Opiskelijoiden alueellinen sijoittuminen valmistumisen jälkeen	Tampereen kaupungin oma seuranta	Strategia
Työllisten vieraskielisten määrä	Työ- ja elinkeinoministeriö	Strategia
Elämystalouden liikevaihto ja henkilöstö	Tilastokeskus	Strategia
Tapahtuma- ja kulttuuritoimijoiden arvio kaupungista tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina	Pirkanmaan tapahtuma- ja kulttuuribarometri (Tampereen kaupunki)	Elämystalouden kehitysohjelma

Työttömyysaste
Tampereella 2021

11,4 %

Kestävää luovuutta, luovaa kestävyyttä

Elämykset tuovat ihmisille hyvinvointia ja kaupungeille taloudellista elinvoimaa. Tampereella elämystalouden kasvumahdollisuudet on tunnustettu, ja elämystalouteen panostetaan valtuustokauden mittaisen kehitysohjelman avulla. Kehitysohjelmassa tavoitteena on tuoda yhteen elämystalouden eri aloja, yrityksiä ja osaajia sekä tukea alan kehitystä ja alan järjestelmällistä kehitystä. Samalla luodaan kokemuksia, tekemistä ja työmahdollisuuksia tarjoavaa kotikaupunkia tamperelaisille.

Elämystalouteen kuuluu monipuolinen kirjo aloja, toimijoita ja yrityksiä, joille on yhteistä elämysten ja kokemusten tarjoaminen. Ohjelma saattaa yhteen näitä kaikkia eri toimialoja ja niiden osaajia, yhdistää aiemmin hajallaan olleita kehityshankkeita sekä tarjoaa alustan eri yritysten ja yhteisöjen yhteiselle tekemiselle.

Kehitysohjelman visiona on, että Tampere tunnetaan kansainvälisen tason luovien alojen ja elämysteollisuuden keskittymänä. Kehitysohjelmalla tavoitellaan muutosta osaamisen kehittämistä kohti osaamiskeskittymää, uutta liiketoimintaa kehittyvästä toimintaympäristöstä sekä kestävää, vastuullista vetovoimaa kaupungille tapahtumista ja elämyksistä.

Kehitysohjelma edistää erityisesti kestävän työllisyyden ja työpaikkojen sekä kestävien kaupunkien ja yhteisöjen Agenda 2030 -tavoitteita ja nojaa vahvaan yhteistyöhön ja kumppanuuteen toiminnan eri tasoilla.

Mistä kyse

Elämystalouden kehitysohjelma

Tavoite

Kansainvälisesti tunnettu Tampere luovien alojen ja vastuullisen elämysteollisuuden keskittymänä

Edistää erityisesti kestävän kehityksen tavoitteita

8, 11, 17

Kehitysohjelmat ovat kaupungin strategisia kärkiä, joita toteutetaan kaupunginhallituksen ohjauksessa

KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUURIA

Globaalisti

Tavoitteena on kehittää laadukasta, luotettavaa ja kestävästi toimivaa infrastruktuuria, innovaatioita ja teollisuutta. Pyrkimyksenä on uudistaa ja tehostaa resurssien käyttöä, lisätä puhtaiden ja ympäristöystävällisten teknologioiden ja tuotantoprosessien käyttöönottoa, kannustaa innovointiin sekä tukea tieteellistä tutkimusta.

Suomessa

Suomessa tavoitteeseen kytkeytyviä vahvuuksia ovat muun muassa vahva startup-kulttuuri sekä yksityisen ja julkisen kumppanuudet innovaatioiden saralla. Suomen tulee uudistaa infrastruktuuria kestävästi, lisätä puhdasta ja ympäristöystävällistä teknologiaa sekä tehostaa resurssien käyttöä.

Tampereella

Tampereella tavoitteen keskiössä ovat kasvukosysteemit, innovaatiotoiminta ja alustakehittäminen. Pyrkimyksenä on vankistaa kaupungin asemaa tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina sekä luoda parhaat edellytykset tulevaisuuden ratkaisuille. Kaupunki on solminut paikallisen korkeakouluuyhteisön kanssa kumppanuussopimuksen, jonka puitteissa vahvistetaan muun muassa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kehittämistä sekä alueen kansainvälistymistä. Tulevaisuuden kaupungin ajureina ovat kansallisesti ja kansainvälisesti vahva elinvoima ja kilpailukyky. Yritysekosysteemien vahvistaminen tukee yritysten ja osaajien kohtaamista sekä alueen pito- ja vetovoimaa.

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA

Innovaatioita ja kasvua ekosysteemisopimusta hyödyntäen

Tulevaisuuden edelläkävijänä Tampere panostaa uusin ja kestäviin innovaatioihin. Tampere on solminut valtion kanssa innovaatiotoimintaa vahvistavan ekosysteemisopimuksen vuosille 2021-2027. Sopimuksen avulla vahvistetaan Tampereen innovaatiokasvua, elinvoimaa, työllisyyttä ja kansainvälistymistä sekä luodaan kestävää kaupunkia. Ekosysteemisopimusta toteutetaan yhdessä yritysten, tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja rahoittajien kanssa.

Tampereen painopistealueet ekosysteemisopimuksen toteuttamisessa pohjautuvat kaupungin vahvaan osaamiseen yritys- ja innovaatiokentällä sekä kasvua edistäviin strategioihin. Painopistealueita ovat kestävä teollisuuden ratkaisut, rakennukset, energia ja infra -kokonaisuus sekä digitaaliset terveysratkaisut. Painopisteet edistävät kaupunkikehityshankkeita, vähähiilisyyttä sekä osaamisen ja teknologian hyödyntämistä.

Kaupunki alustana tulevaisuuden kestäville ratkaisuille

Tampere haluaa olla kestävä kasvun ja kehityksen mahdollistaja. Kaupunki nostaa esiin kehittämistarpeita ja haasteita kuntalaisten, yritysten ja muiden toimijoiden yhdessä ratkottaviksi sekä tarjoaa erilaisia testialustoja, joilla uusia älykkään kaupungin ratkaisuja voidaan kehittää.

Tampereen keskeisiä kaupunkialustoja ovat muun muassa Hiedanranta, josta tehdään tulevaisuuden kestävä, älykästä ja kiertotalouteen keskittyvää kaupunginosaa, sekä Vuoreksen Isokuusi, jonne rakentuu Suomen suurimpia modernin puurakentamisen asuinalueita. Teknologia-alustoja ovat puolestaan muun muassa avoin IoT-alusta, tapah-
taturvallisuuden tilannekuva-alusta sekä Ratikka -living lab. Tampere TestBed Hervanta on ainutlaatuinen autonomisen liikkumisen testialue keskellä 30 000 asukkaan kaupunginosaa. Testialueen välittömässä läheisyydessä toimii teknologiapainotteinen Tampereen yliopiston kampus sekä lukuisia teknologia-alan yrityksiä. Testialue mahdollistaa älyliikenteen ja automaattisen liikkumisen kokeilujen toteuttamisen autenttisessa kaupunkiympäristössä. Samalla kaupunkilaiset tutustuvat uusien liikkumisen tapojen kehittämiseen.

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA

Ketterästi kehittävä startup-kaupunki

Tampere hakee jatkuvasti uusia ajatuksia ja innovaatioita rakentaakseen kestävästä kaupunkia. Kaupunki investoi aktiivisesti nuoriin yrittäjiin sekä tukee ja edistää alueensa startup-ekosysteemin kehittämistä, mikä on mahdollistanut vahvan paikallisen startup-kulttuurin muodostumisen. Seudullisen elinkeino- ja kehitysyritys Business Tampereen roolina on kehittää ja turvata startup- ja kasvuyritysten toimintaympäristöä.

Tampereen kaupungin tukema startup-talo Platform6 on koti startup-yrityksille, jotka tähtäävät kasvuun ja kansainvälistymiseen. Platform6 mahdollistaa startup-yrityksille nopean yhteistyön käynnistämisen seudun suurten teollisuusyritysten, korkeakoulu-yhteisön ja innovaatioalustojen kanssa. Talossa sekä olemassa olevat että aloittelevat startupit saavat tilat työskentelyyn ja löytävät erilaisia yrityspalveluja, startup-sijoittajien verkostoja sekä tukiyhteisöjä. Samalla yrittäjät saavat toisiltaan vertaistukea ja vahvistusta ideoilleen turvallisessa, ketterästi toimivassa ympäristössä.

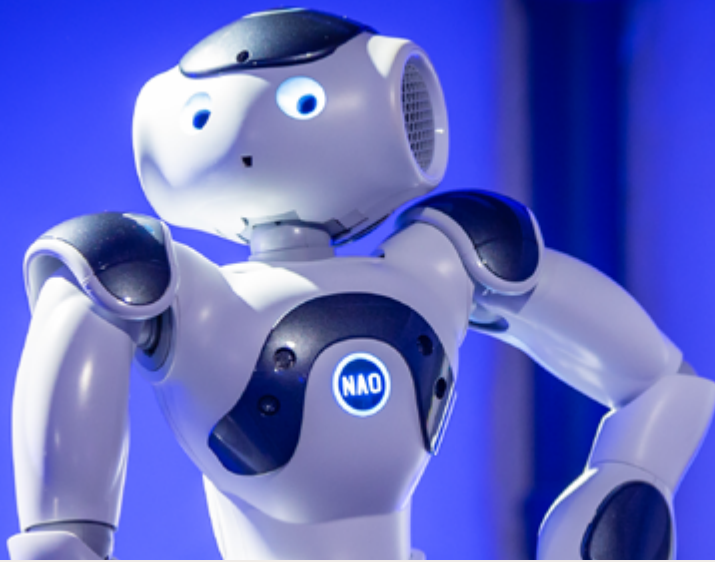
Mittarit

Tavoitteen 9 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Startup-yritysten määrä Tampereella	Tampereen kaupunki ja Business Tampere	Strategia
Kasvukosysteemiin liittyvien yritysten määrä	Business Tampere	Strategia
Yritysten TKI-panostukset	Tilastokeskus	Strategia
Liikevaihdon määrän kehitys vihreää siirtymää tukevilla toimialoilla	Tilastokeskus	Strategia

Startup-yritysten
lukumäärä
Tampereella 2021

176 kpl

Ihmiskeskeistä ja eettistä datan ja tekoälyn hyödyntämistä

Tampereen kaupunki on ollut sekä kansallisesti että kansainvälisesti tunnustettu aktiivinen älykaupungin kehittäjä. Teknologioiden hyödyntäminen entistä paremmin, eettisesti ja turvallisesti edellyttää osaamisen, rakenteiden ja toimintatapojen kehittämistä kaupunkiorganisaatiossa. Tätä kehitystä Tampereella edistetään Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelman avulla.

Kehitysohjelmassa keskitytään hyödyntämään dataa ja tekoälyä aiempaa tehokkaammin kaupungin, kaupunkilaisten ja yritysten hyväksi ihmislähtöisyyttä korostaen sekä vahvistamalla ennakointia ja toiminnan oikea-aikaisuutta. Teknologiaa oikein hyödyntämällä voidaan tuoda uusia välineitä arjen ja työn tueksi, saada luotettavampaa ja ajantasaisempaa tietoa päätöstentekoon sekä lisätä yhdenvertaisuuden toteutumista.

Ohjelman konkreettisia teemoja ovat alueen yritysten menestymismahdollisuuksien tukeminen palvelullistetun datan avulla, onnistunut ja sujuva muutto Tampereelle eri puolilta maailmaa, koulusegregaation vähentäminen koko koulupolulla varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle, turvalliselta tuntuva kaupunkiympäristö jalankulkijoille sekä ekologisesti kestävien ratkaisujen edistäminen asuinalueella.

Kehitysohjelma edistää erityisesti kestävien innovaatioiden, tehokkaiden ja vastuullisten instituutioiden sekä yhteistyön ja kumppanuuden Agenda 2030 -tavoitteita.

Mistä kyse

Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma

Tavoite

Tampereen kehittäminen älykaupunkikehityksen kansainväliseksi edelläkävijäksi, jossa hyödynnetään dataa ja tekoälyä ihmisten hyväksi ja yritysten parhaaksi

Edistää erityisesti kestävä kehityksen tavoitteita

9, 16, 17

Kehitysohjelmat ovat kaupungin strategisia kärkiä, joita toteutetaan kaupunginhallituksen ohjauksessa

ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

Globaalisti

Tavoitteen päämääränä on tarjota yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään ja tasa-arvoiseen kohteluun kaikille. Tavoitteena on myös turvata heikommassa asemassa olevan väestönosan tulojen kasvu ja mahdollistaa jokaisen osallistumisen sosiaaliseen, taloudelliseen ja poliittiseen toimintaan.

Suomessa

Suomessa ihmisten poliittiset ja sosiaaliset oikeudet toteutuvat hyvin. Sosiaalinen eriarvoisuus on kuitenkin kasvussa ja vähemmistöryhmät ovat suuremmassa riskissä joutua syrjinnän kohteeksi. Haasteena ovat myös lisääntyneet yksinäisyyden kokemukset.

Tampereella

Tavoitteen keskiössä ovat toimet, joilla lisätään yhdenvertaista kohtelua ja kohtaamista. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan. Tampere tavoittelee yhteisöllisen toiminnan lisääntymistä ja yksinäisyyden vähentymistä. Kaupunki pyrkii tuomaan ihmisiä yhteen ja huolehtimaan yhteisöllisestä tuesta eri elämänvaiheissa, sillä tamperelaisten kokemukset yksinäisyydestä ovat kasvaneet merkittävästi niin aikuisten kuin lasten ja nuorten keskuudessa.

10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

Yksinäisyys ja yhteisöllinen tuki eri elämänvaiheissa

Tampereella eniten yksinäisyyttä kokevat yksin asuvat ja 18–29-vuotiaat tamperelaiset. Myös ikäihmisten yksinäisyys on merkittävää. Koronapandemia on lisännyt tamperelaisten yläkoululaisten ja toiseen asteen opiskelijoiden yksinäisyyden kokemuksia merkittävästi, ja noin joka kymmenennellä ei ole yhtään läheistä ystävää. Yksinäisyyden kokemuksissa on eroja tyttöjen ja poikien välillä; pojat ovat useimmiten ilman läheistä ystävää, kun taas tytöt kokevat poikia enemmän yksinäisyyttä. Yksinäisyyden kokemukset ovat lisääntyneet myös vauvaperheissä ja moni lapsiperhe kaipaa Tampereella arkeensa lisätukea niin jaksamiseen kuin vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyen. Noin kolmasosalla perheistä ei ole arjessa apuna tukiverkostoa.

Kaupungin lähitoreja, hyvinvointikeskuksia ja kirjastoja kehitetään kaikkien kaupunkilaisten matalan kynnyksen kohtaamispaikkoina. Tamperelaisilla yhdistyksillä ja järjestöillä sekä kansalaistoiminnalla on merkittävä rooli yhteisöllisen tuen mahdollistamisessa eri elämänvaiheissa ja -tilanteissa.

Kotoutuminen kuuluu kaikille

Tampereelle muutetaan eri maista ja syistä, kuten perhe- ja opiskelusyistä tai kansainvälisen suojan vuoksi. Puhutuimmat vieraskielet Tampereella ovat venäjä, arabia, persia, englanti ja viro.

Tampere edistää kaikkien maahanmuuttajien kotoutumista ja huolehtii riittävästä ja laadukkaista kotoutumispalveluista. Kotoutumispalvelut ja toimenpiteet kotoutumisen edistämiseksi on kirjattu kotouttamisohjelmaan. Tampereella toimii maahanmuuttajaneuvosto, joka vastaa maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvien palveluiden kehittämisestä, osallistamisesta sekä monimuotoisen vuoropuhelun edistämisestä ja rasismien ehkäisemisestä. Tehokkaiden kotouttamistoimien avulla Tampere edistää yhdenvertaisuutta ja luo turvallista kaupunkia kaikille. Parhaimmillaan kaupunki hyötyy uusien asukkaiden tuomasta kieli-, osaamis- ja kulttuuripotentialista.

10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

Uusia vaikutusmahdollisuuksia ja omaehtoisen toiminnan tukea

Tampere haluaa vahvistaa kaupunkilaistensa osallisuutta sekä lisätä vuorovaikutusta asukkaiden ja eri yhteisöjen kesken. Asukkaille tarjotaan monipuolisesti mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kaupungin toimintaan ja palveluihin niin suunnittelu-, valmistelu-, päätös- kuin toimeenpanovaiheessa. Suoria vaikuttamismahdollisuuksia ovat esimerkiksi erilaiset kyselyt, palautteet, yleisö- ja keskustelutilaisuudet sekä yhteiskehittämisen eri muodot. Vaikuttamistoimielimet, kuten nuorisovaltuusto ja vammaisneuvosto, edustavat tiettyjä kohderyhmiä ja tuovat näiden näkökulmia esiin esimerkiksi lausuntojen, aloitteiden ja seurannan muodossa. Kaupunki tukee asukkaiden ja yhteisöjen omaehtoista toimintaa muun muassa erilaisilla avustuksilla ja toimimalla kumppanina.

Tampere kokeilee ja kehittää myös uusia osallistumisen muotoja, kuten Tampereen kaupunkiseudun digitaalista kansalaispaneelia ja osallistuvaa budjetointia. Osallistuvassa budjetoinnissa tamperelaiset pääsevät vaikuttamaan tietyn budjetin puitteissa kohteiden valintaan, eli kuntalaiset suunnittelevat ja päättävät, mitä rahalla tehdään. Osallistuvan budjetoinnin ensimmäisenä teemana oli lasten ja nuorten hyvinvointi ja keväällä 2022 käynnistyneellä kierroksella turvallinen arki.

Mittarit

Tavoitteen 10 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus	Tamperelaisten hyvinvointikysely (Tampereen kaupunki)	Strategia
Lasten ja nuorten kokemus itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön kuulumisesta	Kouluterveyskysely (THL)	Strategia
Syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla kokeneiden osuus	Kouluterveyskysely (THL)	Tampereen kaupungin oma seuranta
Kokemus syrjinnästä (mittari kehitteillä)	Tamperelaisten hyvinvointikysely (Tampereen kaupunki)	Strategia

Itsensä yksinäiseksi tuntevien tamperelaisten osuus 2021

17,2 %

Tervetuloa Ratikka-aikaan!

Tampereella keskeinen edistysaskel viihtyisän ympäristön, vaivattoman liikkumisen ja sujuvan arjen edistämiseksi on ollut Tampereen raitiotiehanke. Tampereen raitiotien ensimmäisen osan liikennöinti alkoi elokuussa 2021 ja linjasto laajenee entisestään vuosina 2023 ja 2024.

Ratikan kehittämisen lähtökohtana on alusta asti ollut esteettömyys, ja ratikka tarjoaakin jokaiselle matkustajalle Tampereella vaivattoman liikkumismuodon. Ratikan kehittämisessä on huomioitu matkustajien moninaiset tarpeet. Istumapaikkoja on enimmillään yli 264 henkilölle ja tilaa on useille lastenvaunuille, pyörätuoleille, polkupyörille sekä opaskoiran kanssa matkustaville. Helpon liikkumisen lisäksi ratikka on tuonut taidetta osaksi matkustamista ja kaupunkiympäristöä ratikan taideohjelman kautta.

Ratikan myötä myös Tampereen katukuva uudistuu jatkuvasti, kun tilaa voidaan vapauttaa kävelyyn, pyöräilyyn ja oleskeluun. Myös bussiliikenteen luotettavuus paranee syöttölinjoilla ja sähköbussien parempi hyödyntäminen lyhyillä reiteillä paranee. Vähäpäästöisempi joukkoliikenne parantaa ilmanlaatua Tampereen vilkkaasti liikennöidyillä alueilla. Ratikka tarjoaa myös merkittäviä välillisiä päästövähennyksiä, joita syntyy, kun kaupunkirakennetta voidaan tiivistää ja joukkoliikenteen palveluja parantaa ja tarjota yhä useammille.

Raitiotien kehittämisellä vastataan erityisesti Agenda 2030 -toimintaohjelman kestävän infrastruktuurin, liikennejärjestelmän ja kaupunkiympäristön tavoitteisiin, hillitään ilmastomuutosta ja kehitetään kaupunkia toimivassa yhteistyössä eri kumppaneiden kanssa.

Mistä kyse

Raitiotiehanke kasvun ja kehityksen mahdollistajana Tampereella

Tavoite

Raitotieverkoston rakentaminen sujuvoittamaan tamperelaisten arkea sekä tukemaan kaupungin kestävää kasvua, kehitystä ja vetovoimaa.

Edistää erityisesti kestävän kehityksen tavoitteita

9, 11, 13, 17

KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

Globaalisti

Tavoitteena on turvallisuuden ja kestävyuden lisääminen asuinyhdyskunnissa. Tavoite pitää sisällään asumisen laadun ja liikennejärjestelmien parantamisen. Tavoitteena on myös vähentää ympäristön kuormitusta ja panostaa vihreisiin, kestäviin ja esteettömiin ratkaisuihin ja julkisiin tiloihin sekä lisätä mahdollisuuksia osallistavaan, integroituun ja kestäväan asuinyhdyskuntien suunnitteluun.

Suomessa

Tavoite toteutuu Suomessa yleisellä tasolla hyvin. Suomessa on onnistuttu vahvistamaan kokonaisvaltaista suunnittelua, jossa maankäytön, asumisen ja julkisen liikenteen avulla huomioidaan energiatehokkuus ja kestävyys. Lisäksi kansallinen ja alueellinen suunnittelu on vakiintunutta. Suomen tulee taata kaikille saavutettava ja kestävä liikennejärjestelmä sekä parantaa liikenneturvallisuutta, erityisesti huomioiden huono-osaiset, naiset, lapset, vammaiset ja ikääntyneet ihmiset.

Tampereella

Tavoitteessa korostuvat kaupungin kestävä kasvun kysymykset, kuten asumisen ja liikkumisen monipuoliset mahdollisuudet eri puolilla kaupunkia. Näitä tarpeita yhteensovitetaan viihtyisän, turvallisen ja puhtaan kaupunkiympäristön sekä houkuttelevan lähiluonnon ja virkistysmahdollisuuksien kasvaviin vaatimuksiin. Kaupungin toimivaltaan keskeisesti kuuluvalla kaavoituksella sekä maa- ja asuntopolitiikalla on suuri merkitys kestävä kasvua edistävissä ratkaisuissa. Vähentämällä alueiden välisiä hyvinvointieroja sekä vahvistamalla asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten osallisuutta kaupungin kehittämisessä lisätään alueen hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Asukkaidensa näköinen kaupunki on kiinnostava ja vetovoimainen myös vierailijoille.

11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

Alueiden välisten hyvinvointierojen kaventaminen

Alueiden väliset erot ovat pysyneet Tampereella maltillisina, mutta kaupungissa on sekä hyvinvoivia että huonommin voivia saarekkeita. Eriarvoistumista ehkäistään paitsi huolehtimalla sosiaaliturvasta ja peruspalvelujen saatavuudesta, myös varmistamalla kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen riittävyys ja erilaisten asumismuotojen monipuolisuus. Täydennysrakentaminen, kaupunkisuunnittelu ja asumisen laatu ovat hyviä keinoja ehkäistä alueellista eriytymistä. Mahdollisuudet itsensä toteuttamiseen, oppimiseen ja monipuoliset harrastus- ja osallistumismahdollisuudet lisäävät elämänlaatua ja kaupunkiyhteisöön kiinnittymistä. Tärkeää on myös alueiden yhteiskehittäminen yhdessä asukkaiden kanssa. Asuinalueiden kehittämisestä Tampereella on hyviä viimeaikaisia kokemuksia muun muassa Tesoman ja Peltolammin-Multisillan lähiöohjelmista. Tampere on myös pureutunut alueellisen eriytymiskehityksen ehkäisyyn lisäämällä tiedontuotantoa kaupungin alueiden ominaisuuksista ja erityispiirteistä.

Terveellinen ja viihtyisä kaupunkiympäristö

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö sekä monipuoliset luonto- ja virkistysmahdollisuudet on tunnustettu Tampereella tärkeiksi pito- ja vetovoimatekijöiksi. Edistääkseen näitä tavoitetta Tampere on liittynyt eurooppalaisten kaupunkien Green City Accord -aloitteeseen. Tampereen ilmanlaatu on parantunut, mutta meluntorjunnassa on vielä kirittävää. Tärkeässä roolissa on kestävä liikunnan edistäminen kehittämällä joukkoliikennettä ja pyöräily- ja kävelyväyliä sekä kannustamalla autokannan muutosta päästöttömämmäksi. Tampere on laatinut kestävä kaupunkiliikunnan suunnitelman, joka vahvistaa ja konkretisoi kaupungin liikkumiselle asetettuja tavoitteita, ja jolla vaikutetaan kulkutapavalintoihin, turvallisuuden tunteeseen ja liikkumisen yhdenvertaisuuteen.

Tamperelainen luonto ja vesistöt tarjoavat paikallisesti paljon mahdollisuuksia. Viher- ja virkistysalueiden määrä on kaupungissa kokonaisuutena hyvä, mutta alueille kohdistuu asukasmäärän kasvusta johtuvaa lisääntyvää käyttöpainetta, eikä alueiden jakautuminen eri puolilla kaupunkia ole tasaista. Lähivirkistysalueiden ja päivittäisten palveluiden saavutettavuus toteutuu Tampereella pääosin hyvin ja valtaosa tamperelaisista on asuinalueensa viihtyisyyteen tyytyväisiä.

11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

Asukkaidensa näköinen kaupunki

Avoin, rento ja hyväksyvä kulttuuri on yksi Tampereen keskeisistä vahvuuksista, joilla se erottuu muista Suomen isoista kaupungeista. Tampere on pitkään nauttinut monipuolisen kulttuurikaupungin maineesta ja Suomen houkuttelevimman muuttopaikkakunnan tittelistä. Tämän aseman säilymistä ei kuitenkaan pidä ottaa itsestäänselvyytenä.

Elävä ja uusiutuva kulttuuri ja luovien toimijoiden verkostot ovat elinvoimaisen ja vetovoimaisen kaupungin elinehto- ja sekä yhteisöllisyyden perusta. Osallisuuden, yhteisöllisyyden ja luovien alojen vahvistaminen ovatkin Tampereelle strategisesti tärkeitä teemoja. Luovat alat ja elämyksellisyys voivat ohjata ihmisiä myös kohti ekologisesti kestävämpää elämäntapaa. Tampere haki yhdessä 19 pirkanmaalaisen kumppanikunnan kanssa Euroopan kulttuuripääkaupunkinimitystä vuodelle 2026. Vaikka nimitystä ei saatukaan, haun aikana tehty työ yhä yhdenvertaisemman, saavutettavamman ja kestävämmän luovien alojen ekosysteemin kehittämiseksi jatkuu nyt kolmevuotisessa Operaatio Pirkanmaa -projektissa.

Mittarit

Tavoitteen 11 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Asuinalueensa viihtyisyyteen tyytyväisten osuus	Tamperelaisten hyvinvointikysely (Tampereen kaupunki)	Tamperelaisten hyvinvointikysely
Asemakaavoitetun asuinkerrosalan sijoittuminen joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin	Tampereen kaupunki	Strategia
Kestävien liikkumismuotojen kulkutapaindeksi	Tampereen kaupunki	Strategia
Ilmanlaadun tarkkailumittausten tulokset	Tampereen kaupunki	Tampereen kaupungin oma seuranta
Vähintään 55 dB:n melulle altistuvien asukkaiden osuus	Tampereen kaupunki	Tampereen kaupungin oma seuranta
Mielikuva kulttuuritarjonnan monipuolisuudesta	Taloustutkimus	Strategia

Asuinalueensa viihtyisyyteen tyytyväisten tamperelaisten osuus 2021

79,9 %

Tekemisen kaupungin viiden tähden keskusta

Tampereen kaupungin keskusta on jo nyt elinvoimainen ja vetovoimainen, mutta sitä uudistetaan edelleen määrätietoisesti Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman avulla. Ohjelman visiona Tampereen keskusta tulee vuoteen 2030 mennessä olemaan kansainvälisempi, paremmin saavutettava ja sujuva, tarjoamaan monipuolisemmin tapahtumia, elämyksiä ja palveluita sekä toimii Suomen elinkeinoelämän veturina.

Viiden tähden keskusta -ohjelman mukaisesti kaupunkirakennetta tiivistetään, hukkatiiloja hyödynnetään ja rakennetaan uutta, mutta myös hyödynnetään kestävästi jo olemassa olevaa. Ohjelman merkittävin kokonaisuus on ollut Kannen alueen kehittäminen, jonka tavoitteena on muuttaa rautatieaseman seutu ja radanvarsi uudeksi ihmisten ja elämän alueeksi. Näkyvin maamerkki on vuonna 2021 valmistunut monitoimiareena pääradan päällä, joka toimii viihteen, urheilun, kulttuurin ja liiketoiminnan keskuksena. Arena toimi myös jääkiekon MM-kisojen päänäyttämönä toukokuussa 2022.

Tampereen keskustan kehittämisellä lisätään monimuotoista ja kestävää kaupunkiympäristöä. Kehittämällä julkisia yhteisiä tiloja, keskustan puistoja ja aukioita sekä parantamalla Tampereen ainutlaatuista suhdetta ympäröiviin vesialueisiin varmistetaan, että Tampereen keskusta on yksi parhaista paikoista asua ja viettää aikaa.

Kehitysohjelma edistää laajassa yhteistyössä kestävästä kaupunkikehityksestä ja siihen liittyvien turvallisten ja osallistavien kaupunkitilojen sekä elinvoimaisen kaupungin tavoitteita Agenda 2030 -toimintaohjelmassa.

Mistä kyse

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma

Tavoite

Kehittää Tampereen keskustasta kiinnostava ja vetovoimainen tapahtumien, palveluiden ja elinkeinojen toimintaympäristö sekä viihtyisä ja haluttu vapaa-ajan, virkistyksen ja asumisen ympäristö.

Edistää erityisesti kestävästä kehityksen tavoitteita

11, 17

Kehitysohjelmat ovat kaupungin strategisia kärkiä, joita toteutetaan kaupunginhallituksen ohjauksessa

VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

Globaalisti

Tavoitteena on käyttää luonnonvaroja kestävästi ja tehokkaasti sekä parantaa tietoisuutta kestävästä kehityksestä ja luontoa suosivista elintavoista. Tavoite pitää sisällään myös pyrkimyksen kestävästä tuotannosta sekä yritysvastuusta.

Suomessa

Suomi on onnistunut haitallisten päästöjen vähentämisessä sekä kiertotalouden edistämisessä, ja Suomi on ollut yksi kestävä kulutuksen pioneereja. Toisaalta Suomen ekologinen jalanjälki on edelleen globaalisti mitattuna merkittävä. Tavoitteena on vähentää ruokahävikkiä sekä vähentää jätteiden syntymistä huomattavasti vuoteen 2030 mennessä.

Tampereella

Kaupunki on energian, asumisen ja liikkumisen sekä ruokajärjestelmän palveluntarjoajana suuressa roolissa ihmisten arkeen vaikuttavissa kestävyysratkaisuissa. Kaupungilla on lisäksi merkittävä rooli kestävä elämäntavan kasvatuksessa sekä asukkaiden ja yhteisöiden osallisuuden, tietoisuuden ja toimintavalmiuksien lisäämisessä. Vastuullista kuluttamista edistetään sekä kaupungin omin toimin että antamalla tukea asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen vastuullisia valintoja edistäville ratkaisuille ja kokeiluille. Koko maan tapaan myös tamperelaisten kulutuksen ympäristöjalanjälki on varsin suuri ulottuen rajojemme ulkopuolelle. Tärkeitä muutosalueita Tampereella ovat teollisuuden uudistuminen, kiertotalous ja kestävät julkiset hankinnat.

Ekososiaalinen sivistys – kohti vastuullisuutta, kohtuullisuutta ja ihmistenvälisyyttä

Tulevaisuuden kestävä ja vetovoimainen kaupunki luodaan yhdessä ja Tampere haluaa tukea niin asukkaiden, yritysten kuin yhteisöjen ja henkilöstön vastuullisia valintoja edistäviä ratkaisuja ja kokeiluja. Kestävän elämäntavan edistäminen koko kaupunkiyhteisön tasolla on keskeisessä roolissa. Ekososiaalisen sivistyksen keskeiset periaatteet vastuullisuus, kohtuullisuus ja ihmistenvälisyys ohjaavat lisääntyvästi kaupungin toimintaa ja palveluja sekä niiden kehittämistä.

Tampereella ekososiaalista sivistystä ja ympäristökasvatusta edistäviä toimenpiteitä kehitetään aktiivisesti. Ympäristökasvatus on tuotu osaksi kulttuuripalveluita, koulutusta ja nuorisotyötä, ja erityisesti lasten ja nuorten tietoisuutta kestävästä arjesta tuetaan monin tavoin. Kestävään kehitykseen liittyviä sisältöjä on linjattu eri koulutusasteiden ope-
tussuunnitelmiin ja vapaan sivistystyön sisältöihin. Myös niin kasvatus- ja opetustoimijoiden kuin yritysten ja palveluiden kestävä kehityksen sertifiointien määrä on viime vuosina kasvanut Tampereella.

Vaikuttavilla hankinnoilla kestävyttä

Kaupunkien tekemillä hankinnoilla on sekä suoria että epäsuoria vaikutuksia niin ympäristöön kuin ihmisten hyvinvointiin meillä ja muualla. Asettamalla julkisille hankinnoille kestävyyskriteerejä Tampere voi vaikuttaa osaltaan tarvikkeiden, palveluiden ja rakennusten elinkaaren aikaisiin ympäristö-, ilmasto- ja sosiaalisiin vaikutuksiin sekä ohjata markkinoita kohti kestävämpää tuotantoa ja tarjontaa. Tampere käyttää erilaisia ympäristö- ja sosiaalisia kriteerejä monipuolisesti kilpailutuksissa ja on mukana näiden edistämässä erilaisten vaikuttamisverkostojen kautta.

Tampereella on kehitetty muun muassa uusia kiertotalouteen nojautuvia ekologisesti ja taloudellisesti kestäviä hankintamalleja katu- ja maarakentamiseen. Sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelualueella on laadittu koonti hankintakriteereistä, joissa voidaan soveltaa sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen kestävyuden näkökulmia. Kaupunki seuraa hankintojen periaatteiden toteutumista ja kestävyyskriteerien käyttöä säännöllisesti. Vuonna 2021 kolmannes kaupungin hankinnoista sisälsi kestävyyskriteerejä ja esimerkiksi Pirkanmaan Voimian toimipaikoissa tarjotuista banaanista 70 prosenttia oli Reilu kauppa -sertifioituja.

12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

Kestävyys-
kriteerejä sisältävien
kaupungin hankintojen
osuus 2021

33 %

Kiertotaloudesta ratkaisuja suuriin muutoshasteisiin

Kiertotalous tarjoaa ratkaisuja talouden, yhteiskunnan ja ympäristön suuriin muutoshasteisiin. Tämän mukaisesti Tampere haluaa tukea kiertotalouden mahdollisuuksia alueellaan. Tampere on kartoittanut ja tunnistanut laajasti alueensa kiertotalouden mahdollisuuksia ja haasteita sekä allekirjoittanut kaupunkien kiertotaloussiirtymää vauhdittavan eurooppalaisen Circular Cities Declaration -julistuksen. Tampereen ensimmäinen kiertotaloussuunnitelma valmistuu keväällä 2022.

Tampere on mukana useissa kiertotalouteen liittyvässä kehittämisteemoissa, joista osassa Tampere edustaa kansainvälistä kärkeä. Business Tampereen koordinoima Tampereen seudun kiertotalousekosysteemi tuo yhteen kiertotalouden ja cleantechin aloilla toimivat erikokoiset yritykset sekä tutkimuslaitokset, jotka kehittävät vihreää teknologiaa tai sitä hyödyntäviä tuotteita. Tampere edistää kiertotaloutta aktiivisesti myös työpaikkojen ja työllisyydenhoidon näkökulmasta ja pyrkii luomaan uutta työtä ja osaamista kiertotalouden ympärille.

Mittarit

Tavoitteen 12 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Kestävyyskriteerejä sisältävien kaupungin hankintojen osuus	Tuomi Logistiikka	Tilinpäätös
Asumisessa syntyvän sekajätteen määrä	Pirkanmaan Jätehuolto	Tampereen kaupungin oma seuranta
Kasvatus-, opetus- ja vapaa-ajan toimijoiden kestävän kehityksen sertifiointien määrä	Tampereen kaupunki	Tampereen kaupungin oma seuranta
Tamperelaisten kulutuksen hiilijalanjälki	Kulma-mallin päästölaskenta (Sitowise Oy ja Luonnonvarakeskus)	Tampereen kaupungin oma seuranta

ILMASTOTEKOJA

Globaalisti

Tavoitteen päämääränä on pikainen toiminta ilmastonmuutosta vastaan. Tavoitteena on parantaa valtioiden ja kansalaisten valmiuksia hidastaa ja lieventää ilmastonmuutosta sekä sopeutua sen vaikutuksiin. Lisäksi tavoitteeseen sisältyy tiedon, koulutuksen ja valmiuksien lisääminen ilmastonmuutoksen liittyen.

Suomessa

Suomen tavoite on olla maailman ensimmäinen hiilineutraali, fossiilivapaa hyvinvointivaltio vuoteen 2035 mennessä. Suomi on onnistunut lisäämään uusiutuvan energian käyttöä ja luopuu asteittain hiilestä energiamuotona vuoteen 2029 mennessä. Tästä huolimatta ilmastonmuutoksen hillintä on yksi maan haasteellisimmista kestävä kehityksen tavoitteista. Suomen tulee parantaa sopeutumista ilmastoriskeihin ja integroida ilmastotoimenpiteitä politiikkaan entistä vahvemmin.

Tampereella

Tampereen tavoitteena on olla hiilineutraali kaupunki vuonna 2030 ja edistää aktiivisesti hiilinegatiivisia ratkaisuja. Tampere on ollut ilmastotyön edelläkävijä Suomessa jo pitkään ja Tampereen asukaskohtaiset ilmastopäästöt ovat suomalaisen kuntakentän pienimpien joukossa. Päästövähennyksiä on saatu aikaan erityisesti lämmityksen ja sähkönkulutuksen osalta, mutta etenkin liikenteen osalta riittää vielä kirittävä. Laaja-alainen työ ilmastonmuutokseen varautumisen ja sopeutumisen osalta on myös käynnistynyt. Tampere tunnistaa yhteistyön merkityksen vaikuttavalle ilmastotyölle.

Pitkjänteistä ilmastotyötä - hiilineutraali kaupunki 2030

Tampere on ilmastotyön edelläkävijä ja tekee päämäärätietoista ilmastotyötä, josta merkittävä osoitus on Tampereen valinta sadan ilmastoneutraaliutta tavoittelevan eurooppalaisen edelläkävijäkaupungin joukkoon keväällä 2022. Tampere on aktiivisesti mukana keskeisissä kansallisissa ja kansainvälisissä ilmastotyön sitoumuksissa. Kaupungin hiilineutraaliuteen tähtäävät toimenpiteet on koottu päivittyvään Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekarttaan. Vuonna 2021 julkaistiin ilmastovahtipalvelu, jonka kautta tiekartan toimenpiteiden toteutumista voi seurata.

Tampere on kehittänyt ja ottanut käyttöön ensimmäisenä kaupunkina Suomessa ilmastobudjetin hiilineutraaliustavoitteen etenemisen ja ilmastotoimien riittävyys seurantaan. Ilmastobudjetti yhdistää ilmastotyön kaupungin talousarvion laadintaan ja sen avulla seurataan päästöjen ja kustannusten toteumaa vuosittaisen tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitelmallista sopeutumis- ja varautumistyötä tarvitaan

Etenevän ilmastonmuutoksen vaikutuksia on jo nähtävissä Tampereella, ja tulevaisuudessa vaikutusten arvioivaan voimistuvan. Kaupungin kasvu ja tiivistyminen lisäävät alltiutta ilmatoriskien vaikutuksille. Tampereen keskusta-alueelle kohdistuu riskejä hulevesitulvista ja helleaalloista samanaikaisesti, kun maa- ja metsätalousvaltaiset alueet voivat kärsiä kuivuudesta ja myrskytuhoista.

Tampereen erityiset vahvuudet ilmastonmuutoksen sopeutumisnäkökulmasta liittyvät hulevesien hallintaan ja viherkentteeseen, joihin liittyvissä toimenpiteissä Tampere on monelta osin jo varsin pitkällä. Muutoin sopeutumistyö on vielä hyvin eri vaiheissa kaupungin eri toimialoilla, eikä koko kaupungin kattavaa yhtenäistä sopeutumissuunnitelmaa ole vielä laadittu. Keskeistä on kehittää koko kaupungin toimintaa ohjaavaa sopeutumistyötä laatimalla yhteinen sopeutumisstrategia sekä määrittelemällä yhteisiä toimia, vastuita sekä seurantamenetelmiä.

13 ILMASTOTEKOJA

Ilmastotyötä tehdään yhdessä

Kaupunkiorganisaation omien toimien lisäksi keskeistä on varmistaa alueen asukkaiden ja muiden toimijoiden osallistuminen, sillä ilmastotekoja saadaan parhaiten aikaan yhteistyöllä. Ilmastoviisaat teot luovat tamperelaisille parempaa elin- ja asuinympäristöä, parantavat luonnon monimuotoisuutta ja alueen taloudellista kestävyyttä sekä tuovat uusia liiketaloudellisia mahdollisuuksia.

Tampere tekee ilmastotyötä niin kansainvälisen kuin kaupunkien välisen yhteistyön avulla ja on useissa verkostoissa mukana vaikuttamassa ilmastotekojen ja ilmastopolitiikan suuntaan. Tampereen seudulle on luotu ilmastokumppanuusmalli, jossa alueen yritykset ja yhteisöt ovat mukana toteuttamassa yhteistä tavoitetta hiilineutraaliudesta vuoteen 2030 mennessä. Ilmastokumppanuudessa yritykset saavat vertaistukea, neuvoa ja näkyvyyttä toiminnalleen, mutta myös sitoutuvat omien päästöjensä vähentämiseen.

Mittarit

Tavoitteen 13 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Asukaskohtaisten kasvihuonekaasupäästöjen määrä	CO2-raportti (Sitowise)	Strategia
Kasvihuonekaasupäästöjen kokonaismäärä Tampereella	CO2-raportti (Sitowise)	Strategia
Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteiden valmiusaste	Tampereen kaupunki	Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma
Ilmastokumppanuusmallissa mukana olevien yritysten ja yhteisöjen määrä	Tampereen kaupunki ja Business Tampere	Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma

Asukaskohtaisten kasvihuonekaasupäästöjen määrä Tampereella 2020

3,6 t

CO2-ekv/asukas

Kohti hiilineutraalia kaupunkia tukemalla asukkaiden ja yritysten toimintatapojen muutosta

Tampereen tavoite on olla hiilineutraali kaupunki vuoteen 2030 mennessä ja kaupunki toimii monipuolisesti saavuttaakseen tavoitteet. Pelkät kaupungin ilmastotoimenpiteet eivät kuitenkaan riitä, vaan mukaan tarvitaan kuntalaisia ja yrityksiä. Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelman avulla edistetään Tampereen asukkaiden ja yritysten oikeudenmukaista siirtymää kohti hiilineutraalia, ilmastokestävää kaupunkia.

Ohjelmassa kannustetaan tamperelaisia kohti kestävämpiä kulutus- ja liikkumisvalintoja sekä keskitytään yritys yhteistyöhön ja kiertotalouden edistämiseen. Ohjelman tavoitteena on, että kuntalaisten tietoisuus, kiinnostus ja motivaatio vastuullisista elämäntavoista lisääntyy.

Liikkumisen ja kulutuksen päästöjen vähentäminen sekä kiertotalouden edistäminen edellyttävät laajamittaisesti toimintatapojen muutosta. Toimintatapoja pyritään uudistamaan kohdennetuilla ja räätälöidyillä yhteistekemisen, markkinoinnin, viestinnän, tuuppauksen ja valintamuotoilun keinoilla. Tampere tavoittelee hiilineutraalia kaupunkia reilusti ja yhteistyön voimin.

Kehitysohjelma edistää erityisesti ilmastonmuutoksen hillinnän, kestävä liikunnan ja kuluttamisen sekä yhteistyön ja kumppanuuden Agenda 2030 -tavoitteita.

Mistä kyse

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma

Tavoite

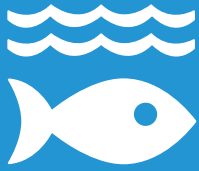
Tampereen asukkaiden ja yritysten oikeudenmukaisen ja reilun siirtymän edistäminen kohti hiilineutraalia, ilmastokestävää yhteiskuntaa.

Edistää erityisesti kestävä kehityksen tavoitteita

11, 12, 13, 17

Kehitysohjelmat ovat kaupungin strategisia kärkiä, joita toteutetaan kaupunginhallituksen ohjauksessa

VEDENALAINEN ELÄMÄ

Globaalisti

Tavoitteena on merten ja merenalaisen elämän säilyttäminen sekä vesistöjen kestävä käyttö. Tavoitetta edistetään ehkäisemällä merten saastumista ja ravinnekuormitusta, suojelemalla vesiekosysteemejä, sääntelemällä kalastusta ja lopettamalla haitallinen kalastus. Kehityksen on tapahduttava vesistöjen kantokyvyn rajoissa.

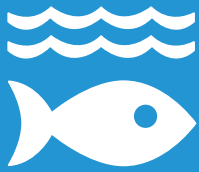
Suomessa

Suomen haasteena on Itämeren rehevöityminen ja saastuminen, joka johtuu mereen päätyvästä ravinnekuormituksesta ja haitallisista aineista. Suomi on kuitenkin onnistunut löytämään uusia menetelmiä merten ja vesistöjen saastumista vähentämiseen. Suomi on myös onnistunut elävöittämään alueensa kalakantoja ja merisuojealueiden kattavuus on noussut. Lisää työtä tarvitaan kuitenkin yhä.

Tampereella

Tampereella tavoitteen keskiössä on paikallisen vesistökuormituksen hallitseminen, jolla vaikutetaan valuma-alueen kautta myös Itämeren tilaan. Vesistöjen tilaan vaikutetaan toimivan vesi-, jätevesi- ja jätehuollon avulla sekä ilman kautta tapahtuvan kuormituksen osalta myös ilmansuojelu- ja ilmastotyön kautta. Järvien ekologinen tila on Tampereella valtaosin hyvä, mutta pienvesien, kuten purojen, oijen ja pienten lampien tila on paikoin heikentynyt ihmisen toiminnan seurauksena. Myös ilmastonmuutos ja monimuotoisuuden heikkeneminen uhkaavat vesistöjä. Tampereella on runsaasti yleisiä uimarantoja ja talviuintipaikkoja, joiden vedenlaatua seurataan säännöllisesti. Kaupunkia ympäröivien laajojen vesistöjen ansiosta järvi- ja luontomatkailun kehittämisessä on Tampereella vielä paljon potentiaalia.

14 VEDENALAINEN ELÄMÄ

Lähivesistä huolehtiminen suojelee myös Itämerta

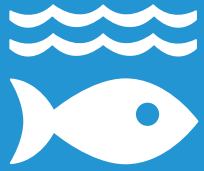
Tampere on onnistunut sisävesien suojelutyössä 1970-luvun heikon tilanteen jälkeen, ja yhdyskunta- ja teollisuusjätevesien vesistökuormitus on saatu hallintaan toimivien teknisten yhdyskuntapalveluiden ansiosta. Vesistöjen virkistyskäyttömahdollisuudet ovatkin nykyisin erinomaiset. Vesi- ja jätevesihuollosta huolehtii kaupungin oma liikelaitos ja uusi seudullinen keskusjätevedenpuhdistamo aloittaa toimintansa vuonna 2025. Yhdyskuntajätteen keräyksestä ja käsittelystä vastaa Pirkanmaan Jätehuolto Oy, jonka enemmistöomistaja on Tampereen kaupunki.

Vaikka Tampere on sisämaakaupunki, se on vesistöineen osa laajaa Itämereen laskevaa Kokemäenjoen vesistöaluetta. Tampere on ollut mukana Itämeren suojelua edistävässä Itämerihaasteessa vuodesta 2007 ja päivittänyt ja ylläpitänyt sen puitteissa omaa Itämeri-toimenpideohjelmaansa. Toimenpiteiden keskiössä on Tampereen lähivesien hyvästä tilasta huolehtiminen.

Järvi- ja luontomatkailussa potentiaalia

Tampereella ja Tampereen seudulla on vielä paljon hyödyntämätöntä potentiaalia järvi- ja luontomatkailun kehittämisessä ja sen yhdistämisessä urbaanimpaan matkailuun. Kaupunkialueen laadukkaat vesiliikenne-, retkeily- ja aktiviteettipalvelut sekä hyvät yhteydet ympäröivän maakunnan kansallispuistoihin ja muihin vetovoimaisiin kohteisiin tekevät Tampereesta niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin kiinnostavan järvi- ja luontomatkailukaupungin. Samalla näitä elementtejä voidaan valjastaa lisäämään liiketoimintamahdollisuuksia ja asukkaiden hyvinvointia. Järvi- ja luontomatkailun kehittämistä tulee suuntaamaan Tampereen ensimmäinen järvi- ja luontomatkailun tiekartta, joka valmistuu keväällä 2022.

14 VEDENALAINEN ELÄMÄ

Vedenlaadun säännöllisessä seurannassa olevien uimarantojen määrä 2021

34 kpl

Mittarit

Tavoitteen 14 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Vedenlaadun säännöllisessä seurannassa olevien yleisten uimarantojen määrä	Tampereen kaupunki	Tampereen kaupungin oma seuranta
Jätevesikuormitus	Tampereen Vesi	Tampereen kaupungin oma seuranta
Vesistötarkkailun tulokset	Tampereen kaupunki	Tampereen kaupungin oma seuranta
Järvi- ja luontomatkailun asiakasmäärät	Visit Tampere	Elämystalouden kehitysohjelma

MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ

Globaalisti

Tavoitteena on suojella maaekosysteemejä, edistää niiden kestäväää käyttöä sekä pysäyttää luonnon monimuotoisuuden häviäminen. Tavoitetta edistetään turvaamalla ekosysteemien hyvinvointi, säilyminen ja ennallistaminen sekä lisäämällä luontoarvot kansalliseen ja paikalliseen suunnitteluun ja toimintaan.

Suomessa

Suomen suurimpana haasteena tavoitteen toteutumisessa on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden väheneminen. Taloudellisia resursseja on lisättävä luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeluun ja Suomelta odotetaan kiireellisiä toimia elinympäristöjen turmeltumisen estämiseksi.

Tampereella

Tampere edistää tavoitetta suojelemalla luontoympäristöjen ja kaupungin metsien monimuotoisuutta ja kestäväää käyttöä sekä lisäämällä luontoperustaisia ratkaisuja alueella. Luonnon monimuotoisuuden ja kaupungin kasvuun liittyvien tavoitteiden yhteensovittaminen ei aina ole yksinkertaista, mutta kaupungin strateginen tahtotila on toteuttaa kasvua kestävästi ja luontoa arvostaen, ja siten säästää mahdollisimman paljon luontoa. Kaupunki on tehnyt pitkäjänteistä ja suunnitelmallista luonnonsuojelutyötä erityisesti metsäekosysteemien osalta, mutta suojelukohteita löytyy myös lintuvesien ja suoluonnon parista. Tampereen ensimmäisen luonnon monimuotoisuuden ohjelman tavoitteena on turvata luonnon monimuotoisuutta laajasti koko kaupungin alueella ja myös kaupunkilaisten lähiympäristöissä.

Virkistystä ja monimuotoisuutta metsissä

Metsät ovat yksi keskeisin uhanalaisten tai uhanalaistumisen riskin piirissä olevien lajien elinympäristö Pirkanmaan alueella. Tampere on suuri maan- ja metsänomistaja, ja siten sillä on keskeinen rooli luonnon monimuotoisuuden ylläpitämisessä ja luontokadon pysäyttämisessä alueellaan. Huomattava osa kaupungin metsistä sijaitsee kantakaupungissa hyvin lähellä asutusta. Metsät ovat kaupunkilaisten vilkkaassa virkistyskäytössä ja kuuluvat olennaisena osana lähiöiden ja tienvarsien maisemaan.

Tampereen metsät ovat iäkkäitä ja niiden kasvuvauhti sekä hiilensidonta ovat hidastuneet. Metsien elinvoiman ylläpito on keskeistä myös ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta. Tampereen tahtotila luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi on nähtävissä uudessa metsien hoidon toimintamallissa, joka on voimassa vuoteen 2030 saakka. Tavoitteena on monimuotoinen, monikäyttöinen, turvallinen, elämyksellinen sekä hyvinvointia edistävä ja ilmastonmuutosta hillitsevä metsäluonto Tampereella.

Luonnon monimuotoisuuden ohjelmallinen edistäminen

Tampereen kaupungin vuoteen 2030 ulottuvaa luonnon monimuotoisuuden ohjelmaa on valmisteltu samanaikaisesti yhteiskunnassa voimistuneen monimuotoisuuskeskustelun kanssa. Kesällä 2022 päätöksentekoon tuotava ohjelma käsittää toimenpiteitä, joilla kehitetään ekologisesti kestäviä toimintatapoja ja turvataan luonnon monimuotoisuutta kaupungin toiminnassa. Ohjelma on jaettu kuuteen keskeiseen tavoitteeseen, joita ovat kaupunkiluonnon monimuotoisuudesta ja sen ekosysteemipalveluista huolehtiminen, uhanalaisten luontotyyppien ja lajien suojeleminen, ekologisten verkostojen toimivuuden ja kattavuuden turvaaminen, vesistöjen ja niiden eliöstön monimuotoisuudesta huolehtiminen, vieraslajien torjunnan tehostaminen sekä kaupungin asukkaiden tiedottaminen ja luontosuhteen parantaminen.

Luonnon monimuotoisuuden ohjelma keskittyy nimenomaan luonnon monimuotoisuuden parantamiseen ja ylläpitoon, mutta sen rinnalla kaupunki tulee selvittämään, millaisia toimenpiteitä Tampereen olisi mahdollista toteuttaa myös luonnon monimuotoisuuden taloudellisten ja terveydellisten vaikutusten parantamiseksi.

15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ

Luonnonsuojelu-
alueiden ja -varausten
osuus maa-alasta
Tampereella 2021

2,04 %

Mittarit

Tavoitteen 15 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Luonnonsuojelualueiden ja -varausten osuus maa-alasta	Tampereen kaupunki	Tampereen kaupungin oma seuranta
Vihreän ja sinisen alan määrä 100 000 asukasta kohden	Tampereen kaupunki	Tampereen kaupungin oma seuranta
Kaupungin metsien vuosittainen kasvu ja ainespuuhoito	Tampereen kaupunki	Tampereen kaupungin oma seuranta

Globaalia vastuuta ja vaikuttavuutta Reilun kaupan kaupungissa

Tampere valittiin Suomen ensimmäiseksi Reilun kaupan kaupungiksi kansainvälisenä Reilun kaupan päivänä 9.5.2008. Arvonimen hakeminen sai alkunsa valtuustoaloitteesta. Arvonimi on kannanotto kestävän kehityksen puolesta, jonka mukaisesti Tampereen kaupunki on sitoutunut kehittämään hankintojaan vastuullisemmiksi.

Tampereen kaupungin toiminnassa Reilun kaupan kaupungin arvonimi tarkoittaa määrättyjen kriteerien täyttämistä, kuten Reilun kaupan kahvin ja teen tarjoamista kaupungin omissa tilaisuuksissa ja henkilöstöravintoloissa sekä osallistumista Reilun kaupan viikkoihin. Lisäksi arvonimi edellyttää yhteistyötä paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa eettisen ja kestävän kulutuksen edistämiseksi. Vuosien varrella Reilua kauppaa ja vastuullista kuluttamista on edistetty erilaisten tapahtumien, kampanjoiden ja koulutusten avulla tiiviissä yhteistyössä paikallisten kumppaneiden kanssa.

Reilu kauppa tarjoaa Tampereen kaupungille ja tamperelaisille yksinkertaisen tavan edistää arkisten valintojen kautta oikeudenmukaista maailmankauppaa sekä ihmisoikeuksien ja ympäristön tilaa globaalisti.

Toiminta edistää paikallisesta näkökulmasta erityisesti alueen asukkaiden ja muiden toimijoiden kulutustapojen kestävyyttä, kaupungin vastuullisia julkisia hankintoja ja siten hyvää hallintoa sekä kaupungin toiminnan globaalia vaikuttavuutta Agenda 2030 –toimintaohjelman hengessä.

Mistä kyse

Reilun kaupan kaupunki
-arvonimi ja -toiminta

Tavoite

Kehittää kaupungin hankintoja vastuullisemmiksi ja kannustaa kaupungin asukkaita, henkilöstöä, yrityksiä ja yhteisöjä reiluihin valintoihin

Edistää erityisesti kestävän kehityksen tavoitteita

12, 16, 17

RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

Globaalisti

Tavoitteena on parantaa yhteiskuntien rauhanomaisuutta, oikeuspalveluiden saatavuutta ja rakentaa vastuullisesti toimivia instituutioita kaikilla tasoilla. Päämääränä on myös turvata kaikkien perusoikeudet ja vähentää kaikkia väkivallan muotoja.

Suomessa

Suomen yhteiskunnallinen vakaus on hyvä. Suomi on onnistunut torjumaan korruptiota, ja instituutioiden toiminta on läpinäkyvää, tehokasta ja vastuullista. Haasteena ovat uudet väkivallan muodot, kuten netti-kiusaaminen ja tietomurrot. Suomessa on kiinnitettävä yhä enemmän huomiota syrjinnän vähentämiseen esimerkiksi syrjinnän vastaisten lakien avulla. Lapsiin kohdistuva pahoinpitely ja väkivalta tulee kitkeä kokonaan.

Tampereella

Tampereella tavoitteen keskiössä ovat yhdenvertaisuuden, vakauden ja turvallisuuden edistämisen keinot. Näitä ovat uusien väkivallan ja turvattomuuden muotojen torjuminen, vastuullinen hallinto ja vaikuttavat palvelut. Asukkaiden kokemuksen mukaan Tampere on varsin turvallinen paikka asua. Kaupungin taloutta on hoidettava vastuullisesti, jotta peruspalvelut ja kaupungin kehittyminen voidaan turvata.

16 RAUHA, OIKEUDEN- MUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

Turvallisuuden tunteen ja vakauden edistämistä

Tampereella turvallisuuteen ja toiminnan vakauteen liittyvät haasteet ovat osin samoja kuin kansallisestikin, kuten koronapandemia ja siitä palautuminen sekä ilmastonmuutos. Muuttuva ja monimutkaistuva turvallisuusympäristö sekä epävarma maailmanpolitiikka haastavat kaupungin turvallisuutta monin tavoin. Tampereella on käytössä jatkuvasti päivittyvä turvallisuussuunnitelma, jonka tavoitteena on parantaa tamperelaisten turvallisuuden tunnetta sekä turvallisuutta vähentämällä rikoksia, erilaisia häiriöitä, onnettomuuksia ja tapaturmia.

Kaupunki tekee ja kehittää turvallisuustyötä laajassa yhteistyössä asukkaiden, viranomaisten sekä monien muiden toimijoiden kanssa, niin paikallisesti, alueellisesti kuin kansallisella tasolla. Tampere on mukana myös kansainvälisessä SURE-hankkeessa, joka auttaa kehittämään kaupunki- ja tapahtumaturvallisuutta. Myös kuntalaiset otetaan mukaan turvallisuustyön kehittämiseen muun muassa kyselyiden ja esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin keinoin. Turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantaminen sekä hyvinvointierojen kaventaminen ovat kaupungin toiminnan keskeisiä tavoitteita.

Avoimuutta ja vastuullista päätöksentekoa

Tampere on kaupunki, joka hoitaa yhteisiä asioita vastuullisesti. Kaupungin hallinnon toimintaa ohjaavat useat erilaiset määräykset ja ohjeistukset, kuten eettiset toimintaperiaatteet ja hallintosääntö. Kaupungin päätöksenteko ja toiminta on julkista, ja päätösten saavutettavuutta sekä selkeyttä on parannettu. Hallinnon avoimuutta lisätään julkaisemalla esimerkiksi verkkosivuille aikaisempaa enemmän viranhaltijapäätöksiä, videoimalla kaupunginvaltuuston kokoukset sekä kaupungin päättäjien, ylimmän johdon ja yksiköiden aktiivisella osallistumisella eri sosiaalisen median kanaville. Korruptionriskien hallintaa on tehostettu kehittämällä riskienhallinnan toimintatapoja sekä lisäämällä läpinäkyvyyttä hankinta- ja sopimustoimintaan. Terve talous on Tampereen ja tamperelaisten hyvinvoinnin perusta ja taloutta on hoidettava vastuullisesti, jotta palvelut voidaan turvata ja rahoittaa myös jatkossa.

16 RAUHA, OIKEUDEN- MUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

Asuinalueensa
turvalliseksi kokevien
tamperelaisten
osuus 2021

83 %

Henkilöstön hyvinvointi ja työntekijäkokemus

Kaupunkia rakennetaan osaavalla ja hyvinvoivalla henkilöstöllä. Koronasta johtuva poikkeusaika sekä nopeasti muuttuvat tilanteet ovat kuormittaneet henkilöstöä ja haastaneet työhyvinvointia. Muun muassa henkilöstön sairauspoissaolot ovat olleet kokonaisuudessaan kasvussa. Työhyvinvointi on vahvassa yhteydessä työntekijäkokemukseen, mikä heijastuu edelleen hyvään asiakaskokemukseen. Kaupunki on toteuttanut vuodesta 2021 lähtien koko kaupungin työntekijöille suunnatun, kolmannesvuosittain vastattavan työntekijäkokemuskyselyn. Kyselyn tuloksia hyödynnetään työyhteisöjen tasolla työntekijäkokemuksen kehittämistoimenpiteiden laadinnassa ja seurannassa.

Tulevina vuosina kaupunkia haastaa enenevässä määrin henkilöstön vaihtuvuus ja työvoimapula, mikä on jo nähtävissä varhaiskasvatuksessa, erityisopetuksessa ja nuorisopalveluissa. Kaupunki pyrkii vastaamaan työvoiman saatavuuteen muun muassa ennakoivalla ja monimuotoisella rekrytoinnilla, josta esimerkkinä on kaupungin osallistuminen työperäiseen maahanmuuton pilotointiin sosiaali- ja terveystaloudissa. Tampere panostaa myös siihen, että kaupunki on houkutteleva työpaikka tulevaisuuden osaajille. Vuonna 2021 kaupungilla oli tarjolla yli 750 kesä- ja harjoittelupaikkaa. Lisäksi toiminnassa on korkeakouluopiskelijoille suunnattu Trainee-ohjelma, jonka tavoitteena on tukea opiskelijoita ja vastavalmistuneita sekä sitouttaa heitä kaupunkiorganisaatioon tarjoamalla monipuolisesti erilaisia harjoittelupaikkoja.

Mittarit

Tavoitteen 16 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Asuinalueensa turvalliseksi kokevien osuus	Tamperelaisten hyvinvointikysely (Tampereen kaupunki)	Strategia
Katuturvallisuusindeksi	Poliisin tietopalvelu	Strategia
Osallistumismahdollisuuksien tunnettuus	Tamperelaisten hyvinvointikysely (Tampereen kaupunki)	Strategia
Digitaalisten palvelujen määrä suhteessa palvelujen kokonaismäärään	Tampereen kaupunki	Strategia
Asiakaskokemus	Tampereen kaupunki	Strategia
Kaupungin henkilöstön työntekijäkokemus	Tampereen kaupunki	Strategia

YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

Globaalisti

Tavoitteena on tukea kestävän kehityksen toimeenpanoa rakentamalla tehokkaita julkisia, julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisyhteiskunnan välisiä kumppanuuksia, erityisesti globaalisti mutta myös muilla tasoilla. Lisäksi pyrkimyksenä on parantaa kansainvälisen yhteistyön avulla kaikkien mahdollisuutta kehitykseen ja hyvinvointiin.

Suomessa

Suomi on aktiivinen jäsen globaalissa ja monenkeskisessä yhteistyössä. Suomen kehitysrahoitus on vähentynyt, ja maan tulisi vahvistaa kehitysmailla suunnattua kansainvälistä apua erilaisten valmiuksien kehittämiseen. Suomi on saanut paljon positiivista näkyvyyttä yhtenä kestävän kehityksen edelläkävijämaista ja ottanut vahvasti myös muita yhteiskunnan edustajia kuin valtionhallintoa mukaan kestävän kehityksen kansalliseen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin muun muassa kansallisen kestävän kehityksen toimikunnan kautta.

Tampereella

Tampereelle on ominaista kestävän kaupunkikehityksen ja hyvinvoinnin edistämisen aktiivinen yhteistyö kaikilla eri tasoilla. Kaupunki haluaa toimia luotettavana kumppanina ja yhteisen tekemisen mahdollistavana alustana ja luo edellytyksiä kestävän tulevaisuuden ratkaisuille, jolloin paikallinen osaaminen ja toiminta tukevat siirtymää kohti kestävästi toimivia yhteiskuntia parhaimmillaan hyvinkin laajasti. Kaupunki hakee rohkeita avauksia sekä kumppanuuksia globaaleista verkostoista ja näyttää suuntaa ja sitoutumistaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseen erilaisten kansallisten ja kansainvälisten sitoumusten kautta.

Yhteistä kehittämistä allianssimallilla

Tampereen kaupunki luo aktiivisesti kumppanuus- ja kehittämiskulttuuria, jonka keskiössä on laaja yhteistyö ja kumppanuus muiden toimijoiden kanssa. Esimerkkinä onnistuneesta uudesta tavasta toteuttaa laajoja kehityshankkeita kaupungissa on paljon kiinnostusta ja kiitosta kerännyt allianssimalli. Allianssimalli on yhteistyömalli, jossa hankkeen osapuolet ovat yhteisesti vastuussa hankkeesta ja jakavat sen tavoitteet, hyödyt kuin riskitkin. Mallilla on toteutettu Tampereen Tesomalle Suomen ensimmäinen hyvinvointialianssi, joka on ollut tärkeä askel kumppanuuden luomisessa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä. Tampereen kaupunki on kehittänyt ja käyttänyt allianssimallia onnistuneesti myös isoissa kaupunkikehityshankkeissa, kuten raitiotien rakentamisessa.

Vaikuttavaa kumppanuutta kansainvälisesti

Kansainvälisyys on aina ollut keskeinen osa Tampereen kaupungin tarinaa, ja kansainvälisyyden merkitys korostuu entisestään kaupungin toiminnassa, kun kansainvälisten osaajien, investointien, matkailijoiden ja tapahtumien tarve ja määrä kasvaa Tampereella. Tavoitteena on avoimen, yhdenvertaisen ja kansainvälisen kaupungin rakentaminen, kaupungin kansainvälisen vetovoiman vahvistaminen ja kaupungin oman toiminnan kehittäminen ja asioihin vaikuttaminen kansainvälisesti niin, että Tampereella olevaa osaamista pystytään hyödyntämään globaalien haasteiden ratkaisemisessa.

Tampereen kaupungilla on pitkät perinteet virallisten vierailujen sekä kulttuuri-, urheilu- ja nuorisoyhteisöjen kautta toteutetusta kansainvälisestä ystävyyskaupunkitoiminnasta. Kaupunkiyhteistyötä toteutetaan uusien kumppanikaupunkien kanssa yhä enemmän myös suoraan käytännön tarpeista lähtien. Tuore esimerkki on Tampereen tansanianlaisen ystäväkaupunki Mwanzan kanssa vuonna 2022 käynnistettyä SDG-tavoitteiden lokalisoinnin yhteistyöprojekti, jonka puitteissa tuetaan Mwanzan ensimmäisen VLR-arvioinnin laadintaa.

Tampereen kaupunki on jäsenenä useissa kansainvälisissä ympäristö- ja ilmastoasioiden, kulttuurin, elinvoiman ja älykkäiden kaupunkien järjestöissä ja verkostoissa ja osallistuu niiden toimintaan tavoitteellisesti ja aktiivisesti. Tavoitteena on paitsi oppia muilta myös näyttää omaa esimerkkiä ja jakaa hyviä käytäntöjä. Kaupungin kansainvälistyminen on myös alueen toimijoiden yhteinen tahtotila ja kansainvälistä yhteistyötä ja kansainvälisten osaajien houkuttelua vahvistetaan myös alueen yritysten kanssa ja paikallisen korkeakoulu yhteisön kanssa solmitun kumppanuussopimuksen avulla.

17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

Tampere globaalin vastuun kantajana

Tampereelle on aina tultu muualta ja tamperelaista osaamista on viety muualle. Tampereen pitkä perinne kansainvälisen yhteistyön vaalimisessa ja kestävän kehityksen sitoumusten edistämässä on vankistanut Tampereen asemaa globaalin vastuunsa tuntevana kaupunkina samalla, kun kaupunkien rooli on kasvanut kansainvälisessä toiminnassa ja globaalien haasteiden ratkojina. Tästä asemasta Tampere haluaa pitää jatkossakin kiinni.

Oman toimintamme vaikutukset ihmisille ja ympäristölle globaalisti on asia, jonka tunnistamisessa ja huomioimisessa myös Tampereella ja tamperelaisilla on kuitenkin edelleen myös parannettavaa. Kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelma on erinomainen tapa tarkastella kaupungin ja kaupunkiyhteisön toimintaa suhteessa globaaleihin vaikutuksiin ja tavoitteisiin. Siksi Tampere on sitoutunut näiden tavoitteiden edistämiseen toiminnassaan ja tekee sitä laajassa yhteistyössä kumppaneidensa kanssa.

Mittarit

Tavoitteen 17 seurantaan ja arviointiin soveltuvia mittareita Tampereella

Mittari	Tietolähde	Seurantatapa
Kaupungin jäsenyydet kansainvälisissä järjestöissä ja verkostoissa	Tampereen kaupunki	Tampereen kaupungin oma seuranta
Tampere Ambassador -kaupunkilähettiläiden määrä	Tampereen kaupunki	Tampereen kaupungin oma seuranta

Kaupungin jäsenyydet kansainvälisissä järjestöissä ja verkostoissa 2021

18 kpl

KESTÄVÄ TULEVAISUUS TEHDÄÄN YHDESSÄ

Agenda 2030 kokonaisvaltaisen kehittämisen apuna

Tampere on ollut mukana kestävän kehityksen sitoumusten ja yhteistyön edistämisessä aina YK:n Rioissa 1992 järjestetyn ympäristö- ja kehityskokouksen käynnistämästä paikallisagendatyöstä lähtien. Tällöin pyrittiin ensimmäisen kerran selvittämään, mitä kestävä kehitys on Tampereella. Agenda 2030 -tavoitteet ovat osa tätä jatkumoa.

Kestävän kehityksen SDG-tavoitteet värikkäine kuvakkeineen ovat alkaneet muodostua universaaliksi kestävän kehityksen kieleksi, jonka kautta eri toimijat voivat kertoa tekemästään työstä ja löytää kestävyystyölleen toimintaohjelman tarkoituksen mukaisesti syvyyttä, laajuutta ja tavoitteidenvälistä ymmärrystä. Kaupungin toiminnan tarkastelussa ja arvioinnissa SDG-tavoitteiden kautta uutta ja arvokasta on juuri niiden sisältämä keskinäisriippuvuuden periaate, eli että tavoitteita edistettäessä tulee huomioida toiminnan vaikutukset SDG-tavoitteisiin kokonaisuutena, ja että ympäristöllistä, sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä tulee tarkastella yhdessä. Tarkastelutapa tukee hyvin kokonaisuusien johtamista, sisäisen yhteistyön edistämistä ja päätösten vaikutusten kokonaisvaltaista arviointia, joihin kaupungeissa tulee kiinnittää yhä enemmän huomioita samalla kun kaupungit kohtaavat yhä monimutkaisempia haasteita ja muutostarpeita. Onnistuessaan Agenda 2030:n paikallinen toimeenpano nostaa esiin tavoitteiden edistämisen rinnakkaisohjelmia ja auttaa välttämään kokonaisuuden kannalta epäsuotuisia kompromisseja.

Arviointi luo pohjaa sisäiselle jatkotyölle

SDG-tavoitteiden paikallinen tarkastelu tuo hyvin esiin sen, että Tampereen kaupunkikonserni voi vaikuttaa laajan perustehtävänsä kautta toiminnassaan jokaiseen YK:n kestävän kehityksen tavoitteeseen ja tekee niihin liittyen paljon. Myös kaupungin strategiassa asetetut tavoitteet ovat linjassa globaalien tavoitteiden kanssa. Vaikka tavoitteet ovat yhteneväiset, on työtä tähän asti tehty Tampereella ilman merkittäviä linkityksiä juuri Agenda 2030:n tavoitteisiin. Eri tasoilla ja juuri nyt erityisesti kaupungeissa voimistuva SDG-liikehdintä antaa kuitenkin viitteitä siitä, että Tampereenkin kannattaa pyrkiä jatkossa kuvaamaan ja arvioimaan toimintaansa myös SDG-tavoitteiden kautta ja hakea tästä lisäarvoa työlleen.

KESTÄVÄN
KEHITYKSEN
TAVOITTEET

Tämän paikallisarvioinnin lopputuloksena ei esitetä yksityiskohtaista analyysiä kestävän kehityksen tilasta Tampereella, eikä se tarjoa yhteenvetoa tai toimenpidesuosituksia selkeiden haasteiden ja onnistumisten suhteen. Sen sijaan arvioinnin halutaan toimivan aineistona ja keskustelunavauksena sisäisessä Agenda 2030 -tavoitteiden jatkotyössä, jossa keskiössä on henkilöstön SDG-ymmärryksen ja -sitoutumisen lisääminen sekä SDG-näkökulman vahvistaminen kaupungin johtamisessa ja toiminnan arvioinnissa.

Kestävän kehityksen voimallisempi edistäminen edellyttää, että henkilöstön ja yksiköiden rooli SDG-tavoitteiden paikallisessa ja globaalissa edistämisessä ymmärretään ja tavoitteita halutaan edistää yhdessä. Tavoitteena on löytää työlle tätä kautta myös uutta merkityksellisyttä. Juuri tästä lähdetäänkin keskustelemaan henkilöstön kanssa seuraavaksi. Avuksi tähän on tarjolla työkaluja ja arviointimalleja, joita myös kehitetään yhdessä muiden suomalaisten kaupunkien kanssa.

Tärkeänä SDG-tavoitteiden paikallisen edistämisen keinona on SDG-tavoitteiden kytkeminen osaksi kaupungin toiminnan jokapäiväistä suunnittelua, johtamista ja seuranta eli SDG-tavoitteiden integroiminen osaksi kaupungin strategista johtamisjärjestelmää ja toiminnan ja talouden suunnittelun prosessia. Näin varmistetaan, ettei kestävyystyö pelkisty vain tiettyihin teemoihin ja pistemäiseksi tekemiseksi, ja että tilannekuva kestävästä kehityksestä välittyy kaikille toiminnan tasoille. VLR-arviointi tuo välineitä myös tähän työhön.

Onnistumisia yhteistyöllä ja kumppanuuksilla

Osallisuus ja yhteistyö ovat paitsi itsessään kestävän kehityksen tavoitteita, myös keskeisiä keinoja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Siksi kaupunkikonsernin sisäinen työskentely ei yksin riitä, vaan mukaan tarvitaan laaja joukko muita toimijoita. Paikallisesti keskustelua ja yhteistyötä tulee käynnistää asukkaiden ja kaupunkiyhteisön suuntaan ja kutsua työhön mukaan myös alueen yritykset ja muut toimijat. Tässä edetään sisäisen työskentelyn rinnalla.

Tampereelle ominainen yhteistyökyky näkyy aktiivisessa verkostotoiminnassa. Tampere on jo nyt mukana monissa Agenda 2030 -yhteistyön verkostoissa ja linkittyy kehittyvän SDG-työnsä kautta entistä selkeämmin näihin. Kansallisella tasolla tärkeää on muun muassa suurten kaupunkien yhteistyö kestävän kehityksen johtamisessa. Kansallisen kestävän kehityksen toimikunnan keväällä 2022 julkaisema Agenda 2030 -strategia kutsuu koko suomalaisen yhteiskunnan mukaan luonnon kantokyvyn turvaavan, hyvinvoivan ja globaalisti vastuullisen Suomen rakentamiseen. Tampereella on tässä työssä paljon annettavaa, mutta myös opittavaa muilta.

Kestävä kehitys ei voi toteutua vain paikallisesti tai kansallisesti. Siksi tarvitaan yhteisiä tavoitteita ja yhdessä tekemistä myös globaalisti. Suomi on ollut Agenda 2030:n toimeenpanossa kansainvälinen edelläkävijämaa ja myös suomalaisten kaupunkien SDG-työstä ollaan kasvavasti kiinnostuneita. Uskottava ja läpinäkyvä SDG-työ tarjoaakin Tampereelle myös valtavasti kansainvälisiä mahdollisuuksia.

Arvioinnin halutaan toimivan aineistona ja keskustelunavauksena sisäisessä Agenda 2030 -tavoitteiden jatkotyössä, jossa keskiössä on henkilöstön SDG-ymmärryksen ja -sitoutumisen lisääminen sekä SDG-näkökulman vahvistaminen kaupungin johtamisessa ja toiminnan arvioinnissa.

KESTÄVÄN TEKEMISEN KAUPUNKI

Paikallisarviointi YK:n kestävän kehityksen tavoitteista Tampereella 2022

Toukokuu 2022

TAMPERE